

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

3.1. ขอบเขตการปกครอง

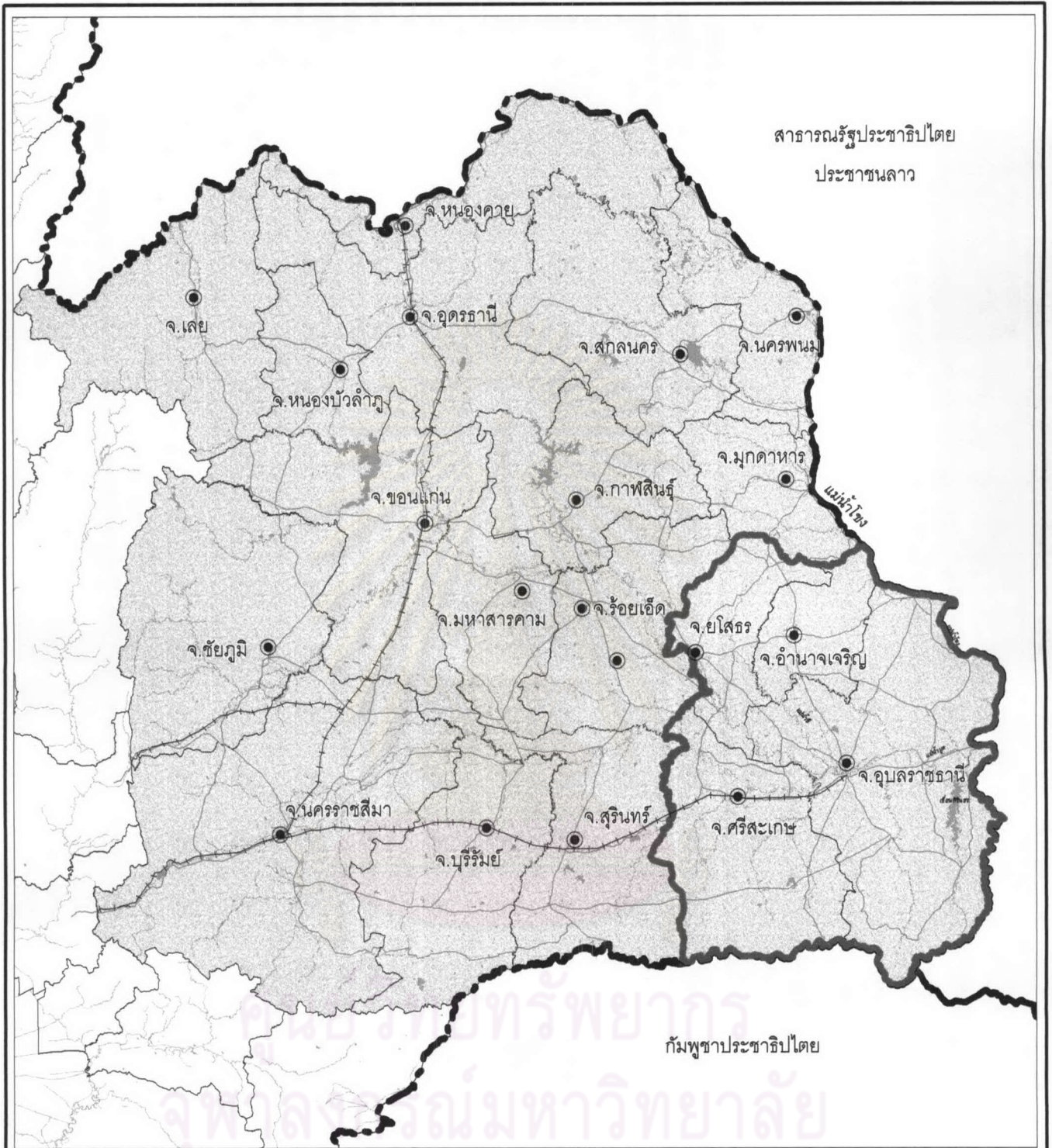
พื้นที่ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธรและอำนาจเจริญ มีพื้นที่รวมทั้งหมดประมาณ 31,907.74 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 18.73 ของภาค โดยจังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่มากที่สุด รองลงมา คือ ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ตามลำดับ ในอดีตจังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญเคยเป็นอำเภอที่ขึ้นอยู่กับจังหวัดอุบลราชธานี แต่ด้วยเหตุผลในด้านของการบริหารราชการและการให้บริการประชาชน ไม่ทั่วถึง และไม่ได้รับความสะดวก ต่อมาจึงได้มีการแบ่งเขตการปกครองใหม่ โดยจัดตั้งเป็นจังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ ในปี 2515 และปี 2536 ตามลำดับ พื้นที่ศึกษามีการแบ่งเขตการ ปกครองออกเป็น 52 อำเภอ 11 กิ่งอำเภอ 558 ตำบล และ 6,015 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดมุกดาหารและจังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์

ตาราง 3.1 แสดงระยะทาง การแบ่งเขตการปกครอง และพื้นที่ของจังหวัดในพื้นที่ศึกษา

จังหวัด	ระยะทางจาก กรุงเทพมหานคร (กิโลเมตร)	การปกครอง				พื้นที่	
		อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ไร่	ตร.กม.
อุบลราชธานี	629	20	5	219	2,502	9,840,531	15,744.850
ศรีสะเกษ	571	17	5	204	2,155	5,524,985	8,839.976
ยโสธร	530	8	1	79	775	2,601,040	4,161.664
อำนาจเจริญ	568	7	-	56	583	1,975,780	3,161.248
รวม	2,298	52	11	558	6,015	19,942,336	31,907.738

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ , รายงานสรุปจังหวัด

แผนที่ 3.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์

- ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
- ▬ ขอบเขตพื้นที่ศึกษา
- ▬▬▬ เส้นเขตประเทศ
- ▬▬▬▬▬ เส้นเขตจังหวัด
- ▬ ถนนสายหลัก
- ~~~ ทางน้ำ

มาตราส่วน 1:3,080,000

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

3.2. สภาพทั่วไปทางด้านกายภาพ

3.2.1. ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วยลักษณะที่เป็นภูเขา หรือทิวเขาในทิศตะวันออกค่อนไปทางทิศใต้ ที่ราบสูง ที่ราบลูกฟูก อยู่ถัดจากแนวเทือกเขา และที่ราบลุ่มแม่น้ำ อยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่

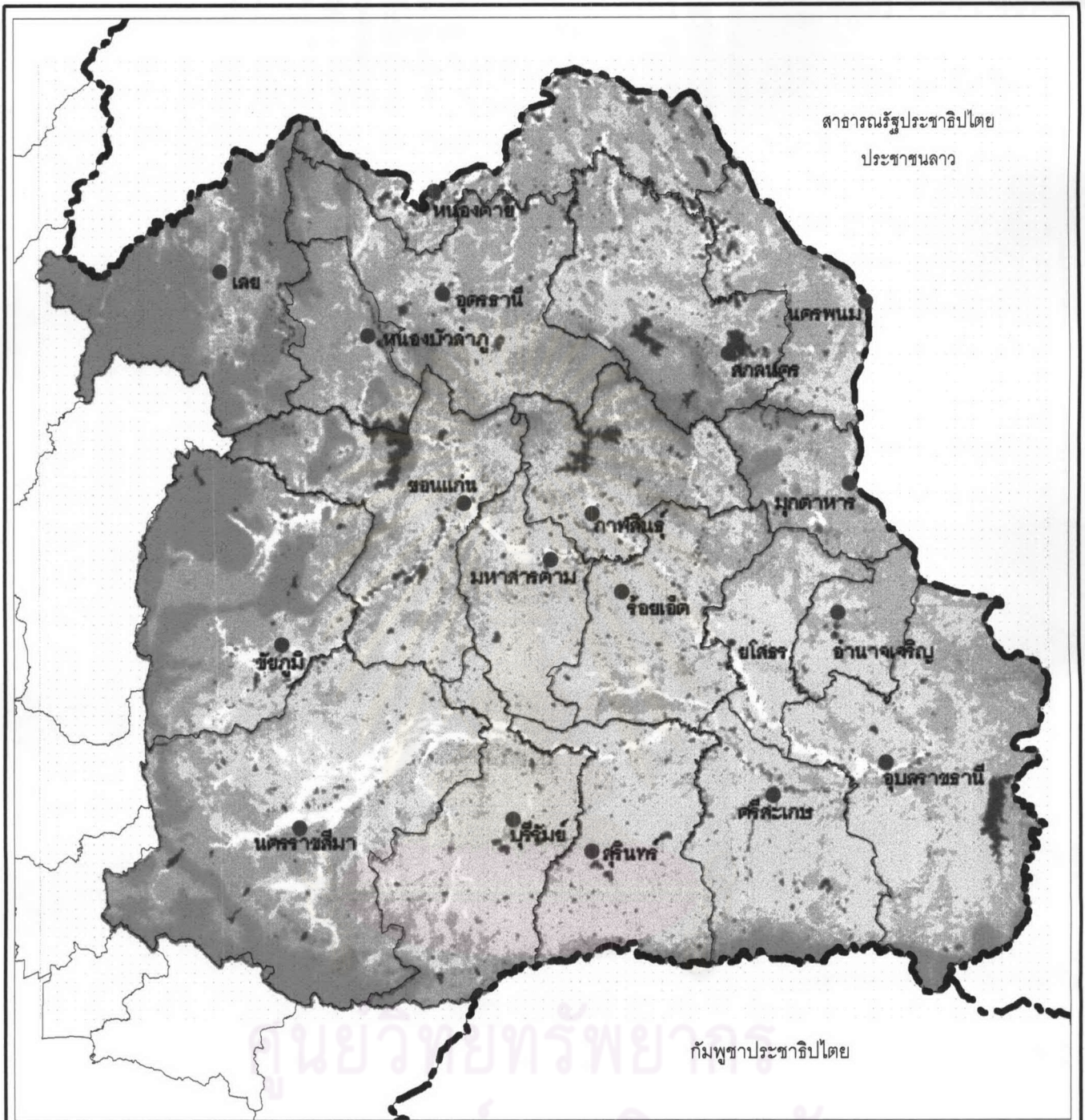
ลักษณะที่เป็นภูเขาหรือทิวเขาจะอยู่ด้านทิศตะวันออกค่อนมาทางทิศใต้ประกอบด้วยเทือกเขาภูพาน ซึ่งทอดตัวอยู่ทางด้านตะวันออกครอบคลุมบางส่วนของพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ และอุบลราชธานี และเทือกเขาพนมดงรัก อยู่ทางตอนใต้ค่อนไปทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบคลุมบางส่วนของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดศรีสะเกษ และยังเป็นแนวกันพรมแดนระหว่างประเทศไทย และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ซึ่งแนวเทือกเขาดังกล่าว ทำให้พื้นที่ปกคลุมด้วยป่าไม้และเป็นแหล่ง ต้นน้ำธรรมชาติสำคัญๆ หลายสาย

ที่ราบสูงและที่ราบลูกฟูกที่เรียกกันว่าที่ราบสูงโคราช ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของพื้นที่ศึกษามีความสูงเฉลี่ยประมาณ 200-500 เมตร อยู่ถัดจากแนวเทือกเขามาทางตอนกลางของพื้นที่ มีลักษณะเป็นเนินเขาสลับกับที่ราบลาดเทลงทางทิศตะวันออก มีลักษณะคล้ายรูปกระทะหงาย ที่ถูกปิดล้อมด้วยภูเขาและแม่น้ำ ไม่มีทางออกสู่ทะเล

ลักษณะที่ราบลุ่มแม่น้ำเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่เกิดจากการพัดพาดินตะกอนมาตามลำน้ำทับถมกันขึ้นทำให้เกิดดินที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่ศึกษาบริเวณพื้นที่จังหวัดยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ บางส่วน ระบบแม่น้ำที่สำคัญๆ ได้แก่ แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำนานาชาติและมีบทบาทสำคัญต่อพื้นที่ทั้งด้านการเกษตรกรรมและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวจะพบว่าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาที่ได้รับความนิยมจากผู้เยี่ยมเยือนทั้งในและนอกประเทศส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำโขง เช่น แม่น้ำสองสี อุทยานแห่งชาติ ผาแต้ม วัดถ้ำคูหาสวรรค์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี ที่ถือเป็นแม่น้ำสายหลัก ไหลมารวมกันที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นร่องกระทะของแอ่งโคราช และไหลลงสู่แม่น้ำโขง ที่อำเภอโขงเจียมเป็นจุดที่มีวิวทิวทัศน์สวยงามร่มรื่นและแปลกตาเนื่องจากสังเกตเห็นความแตกต่างของสายน้ำระหว่างแม่น้ำมูลที่ใสสะอาดเป็นสีคราม และแม่น้ำโขง ที่มีสายน้ำขุ่น เป็นสีปูน ซึ่งบริเวณอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจุดชมความงามของลำน้ำโขงที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ

การที่พื้นที่ศึกษามีลักษณะภูมิประเทศที่มีทั้งภูเขาและสายน้ำธรรมชาติที่สำคัญไหลผ่านหลายสาย ทำให้พื้นที่มีศักยภาพ สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งการเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและการขนส่ง

แผนที่ 3.2 แสดงภูมิสถานฐาน

สัญลักษณ์

- ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
- — — เส้นเขตประเทศ
- — — เส้นเขตจังหวัด

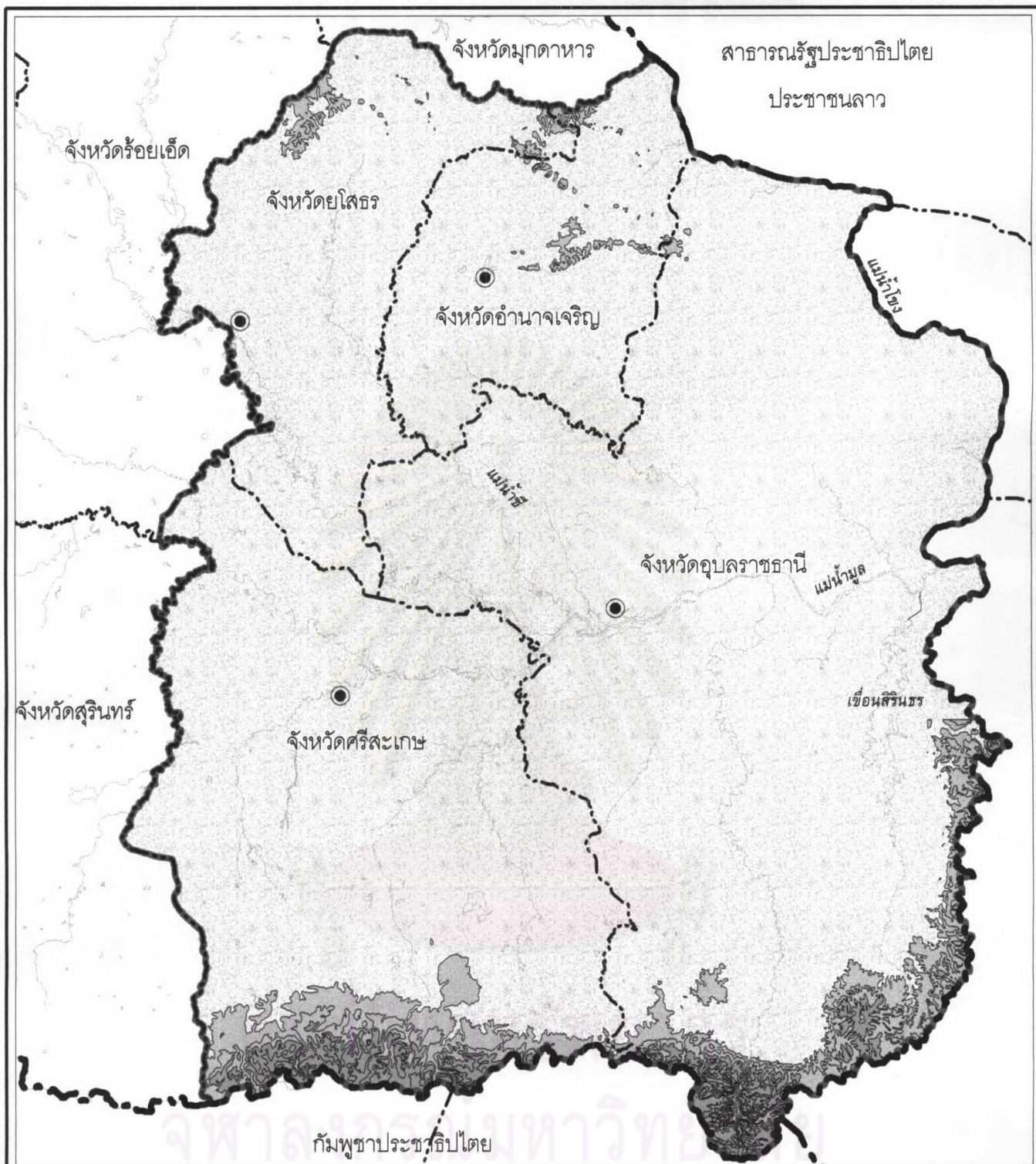
- [Lightest Gray Box] ที่ราบน้ำท่วมถึง
- [Light Gray Box] ที่ราบขั้นบันไดระดับต่ำ
- [Medium Gray Box] ที่ราบขั้นบันไดระดับกลาง
- [Dark Gray Box] ที่ราบขั้นบันไดระดับสูง
- [Darkest Gray Box] พื้นที่ที่ถูกกัดกร่อนบริเวณที่ลาดเชิงเขา
- [Black Box] พื้นที่ภูเขา
- [Black Box] แหล่งน้ำ

มาตราส่วน 1:3,000,000

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

แผนที่ 3.3 แสดงลักษณะภูมิประเทศ

สัญลักษณ์

●	ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด		ระดับความสูง 0 - 200 เมตร
—	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา		ระดับความสูง 200 - 500 เมตร
---	เส้นเขตประเทศ		ระดับความสูง 500 - 1,000 เมตร
- - -	เส้นเขตจังหวัด		
~	แม่น้ำ, คลอง		

มาตราส่วน 1:1,220,000

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

3.2.2. สภาพภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศของพื้นที่ศึกษาอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้เกิดฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวในแต่ละปี ดังนี้

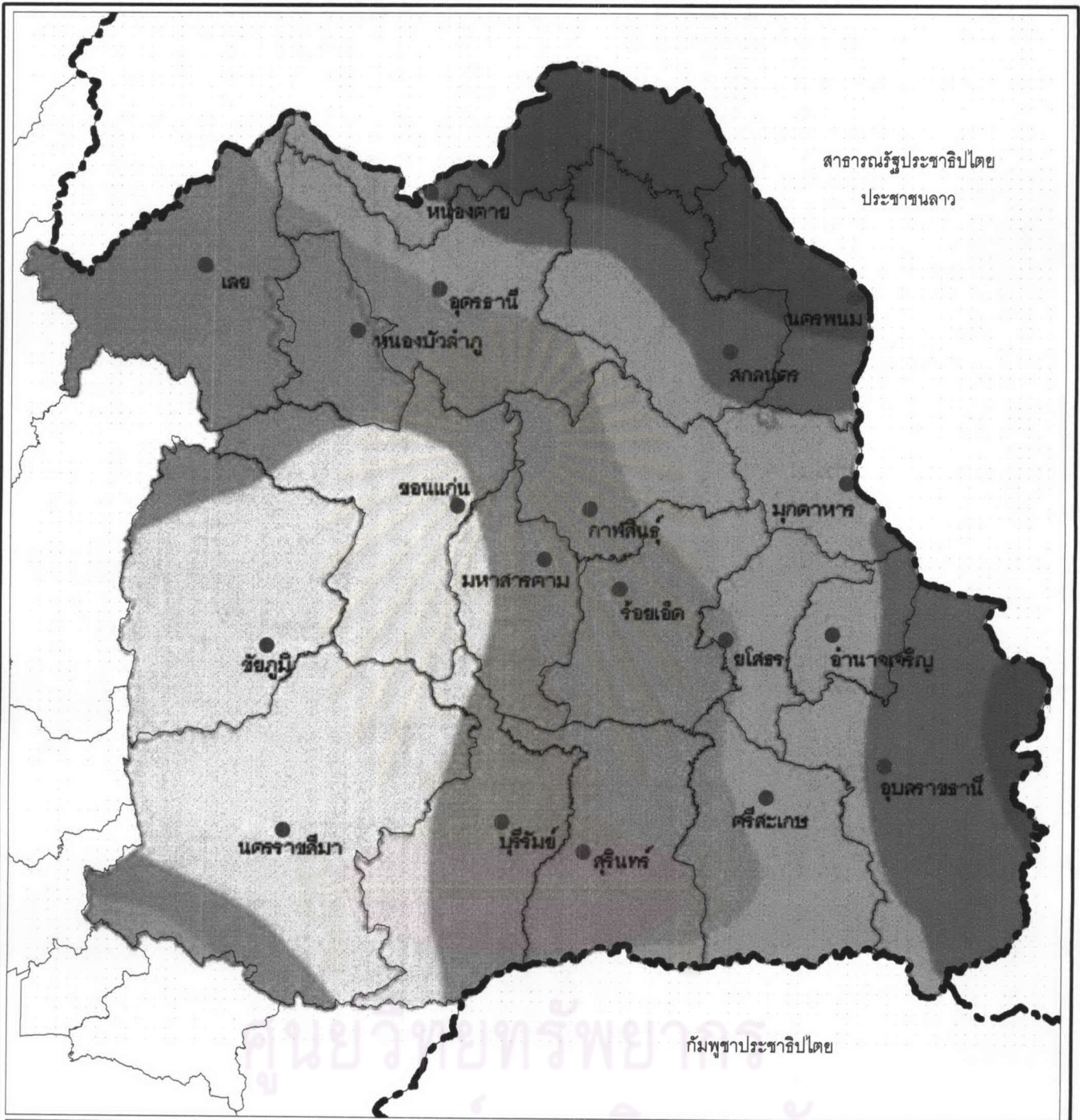
1. ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม
2. ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
3. ฤดูร้อน เริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม

นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากพายุหมุนในลักษณะของไต้ฝุ่น พายุเขตร้อน หรือดีเปรสชัน ซึ่งมีแหล่งกำเนิดในทะเลจีนตอนใต้จะพัดเข้าสู่พื้นที่ทำให้มีฝนตกหนักในช่วงปลายฤดูฝนประมาณเดือนกันยายน - ตุลาคม พืชสวน ไร่ นา ประสบปัญหาน้ำท่วม แต่โดยเฉลี่ยแล้วในพื้นที่ศึกษาจะมีปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ย ปีละประมาณ 1,200 มิลลิเมตร ซึ่งไม่น้อยกว่าปริมาณน้ำฝนที่ตกในภาคกลางและภาคเหนือแต่ปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาจะมีช่วงระยะเวลาสั้นๆ และมีความไม่แน่นอนสูง การกระจายตัวของน้ำฝนไม่เท่าเทียมกันในแต่ละพื้นที่ ทำให้พื้นที่ในภาคอีสานส่วนใหญ่จะประสบปัญหาน้ำท่วม และภัยแล้งอย่างรุนแรงถึงแม้จะมีระบบแม่น้ำที่สมบูรณ์ก็ตาม

อุณหภูมิของอากาศในช่วงฤดูฝน อยู่ระหว่าง 27-29 องศาเซลเซียส ช่วงฤดูหนาวเฉลี่ย ประมาณ 21-26 องศาเซลเซียส และในเดือนธันวาคมจะมีอุณหภูมิต่ำสุด เฉลี่ย ประมาณ 22.9 องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูร้อนอุณหภูมิเฉลี่ย ประมาณ 33-35 องศาเซลเซียส

จากสภาพภูมิอากาศที่มีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาดังกล่าว ได้ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดฤดูกาล ตามสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนไป เช่น ในช่วงฤดูฝนจะเป็นช่วงที่ดอกไม้ป่าและทุ่งหญ้าออกดอกและปริมาณน้ำในลำน้ำธรรมชาติสูง จึงส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น ชมน้ำตก และกิจกรรมล่องแก่ง เป็นต้น ส่วนในฤดูหนาว เมื่อมีอุณหภูมิลดลง ทำให้หญ้าและดอกไม้บางชนิดเริ่มผลิดอกออกช่อทำให้ธรรมชาติ บริเวณอุทยานมีความสวยงามมาก ส่วนในช่วงฤดูร้อน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปจะแห้งแล้ง ท้องฟ้าแจ่มใส การท่องเที่ยว ธรรมชาติจะลดลง แต่จะมีความโดดเด่นทางด้านงานเทศกาลและประเพณี เช่น งานสงกรานต์ งานแห่เทียนพรรษา และงานบุญบั้งไฟ เป็นต้น

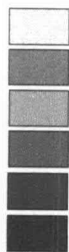

แผนที่ 3.4 แสดงปริมาณน้ำฝน

สัญลักษณ์

- ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
- — เส้นเขตประเทศ
- — เส้นเขตจังหวัด

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 901 - 1100 มม.
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1101 - 1300 มม.
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1301 - 1500 มม.
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1501 - 1700 มม.
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1701 - 1900 มม.
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากกว่า 1900 มม.

มาตราส่วน 1:3,000,000

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

3.2.3. **ทรัพยากรดิน** พื้นที่ศึกษามีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยในปี 2536 แต่ละพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละต่อพื้นที่ทั้งหมดของแต่ละจังหวัด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 66.02 , 61.47 , 60.35 และ 47.70 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติจังหวัด , 2536)

(1) ที่ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณอำเภอน้ำยืน บุณฑริก และนาจะหลวย ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี บริเวณอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอำนาจเจริญ อำเภอกุดชุมหะ จังหวัดยโสธร และบริเวณอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจะเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่บริเวณชายขอบกระทะของพื้นที่

(2) พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำนาส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล แม่น้ำชี และที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งจะอยู่บริเวณทางตอนใต้ของจังหวัดยโสธรและอำนาจเจริญ บริเวณตอนเหนือ ของจังหวัดศรีสะเกษ และตอนเหนือค่อนไปด้านตะวันออกของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

(3) พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชทั่วๆไปอาจเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หรือปลูกต้นไม้โตเร็วเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าและพื้นที่ป่าสงวนที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณชายขอบของพื้นที่บริเวณเทือกเขาภูพานที่อยู่ด้านตะวันออกและเทือกเขาพนมดงรักที่อยู่ทางด้านใต้ และค่อนไปทางด้านตะวันออก

การใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษานอกจากจะประสบปัญหาความแห้งแล้งและความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำแล้วยังต้องประสบปัญหาดินเค็ม อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำและเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรและแหล่งน้ำซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการสลายตัวและแพร่กระจายของหินเกลือที่อยู่ใต้ผิวดินการสลายตัวของแหล่งเกลือที่อยู่ในหน้าดินที่เสียสมดุลในการรักษาความชื้นตามธรรมชาติเพราะไม่มีต้นไม้ช่วยดูดซึมหรืออาจจะมีสาเหตุมาจากการทำลายป่าหรือปล่อยพื้นที่บริเวณเนินเกลือให้เป็นที่ว่างเปล่า ทำให้เกิดการแพร่กระจายขยายอาณาเขตของดินเค็ม ซึ่งบริเวณที่พบดินเค็มจะเป็นพื้นที่บริเวณที่เป็นส่วนต่อของขอบแอ่งกระทะ เช่นบริเวณทางด้านเหนือของจังหวัดศรีสะเกษ และบางส่วนของจังหวัดอำนาจเจริญ บริเวณอำเภอกันทรวิชัย เป็นต้น (บรรยายสรุปจังหวัด , 2543)

3.2.4. **ทรัพยากรป่าไม้** ทรัพยากรป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดขึ้นและทดแทนกันได้ แต่สภาพปัจจุบันทรัพยากรป่าไม้มีแนวโน้มลดลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรอื่นๆ ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น เช่น ทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อใช้ทำเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยทำให้ราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าอยู่ตลอดเวลา มีผลกระทบให้ทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรมลงแต่สภาพพื้นที่ป่าไม้ที่เหลือในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นเขตต้นน้ำ ลำธารที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศน์ของพื้นที่ ซึ่งควรมีการจัดการวางแผนเพื่อดำเนินการต่อไป

ในปี 2540 จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ป่าประมาณ 3.7 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.7 ของพื้นที่จังหวัด เป็นป่าสงวน 58 ป่า ในเนื้อที่ 4,067,855.63 ไร่ มีอุทยานแห่งชาติ 3 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย และอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ และนอกจากนี้ยังมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลำโดมใหญ่ ในอำเภอน้ำยืน (บรรยายสรุปจังหวัด , 2540)

ในปี 2540 จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ป่าทั้งหมด 2,186.24 ตร.กม หรือประมาณ 1,366,400 ไร่ แบ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 25 ป่า พื้นที่ 2038.90 ตร.กม. หรือ 1,274,312.5 ไร่ และเป็นป่าถาวรเตรียมการสงวน 4 ป่า พื้นที่ 147.41 ตร.กม. หรือ 92131.25 ไร่ อุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร แต่ป่าได้ถูกบุกรุกทำลายโดยมิได้มีการปลูกทดแทน จนกระทั่งในปี 2543 จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ป่าที่ยังคงสภาพสมบูรณ์พื้นที่ 722 ตร.กม. หรือ 451,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.17 ของเนื้อที่จังหวัด (เอกสารโรเนียว บรรยายสรุปจังหวัด 2541,2540)

จังหวัดยโสธร มีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 27 ป่า เนื้อที่ 712,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.39 ของพื้นที่จังหวัด ชนิดของป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรังและป่าดิบแล้ง โดยที่อำเภอเล็กนกทา เป็นอำเภอที่มีเนื้อที่ป่าสงวนมากที่สุด คือประมาณ 326,574 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอกุดชุม มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ประมาณ 158,142 ไร่ (ข้อมูลการตลาด , 2540)

จังหวัดอำนาจเจริญ มีอุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว อยู่ในพื้นที่อำเภอเสนางคณิคม 21,875 ไร่ และอำเภอขามเฒ่า 20,000 ไร่ และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 14 ป่า พื้นที่ประมาณ 412,286.02 ไร่ (ข้อมูลการตลาด , 2540)

ทรัพยากรป่าไม้มีความสำคัญต่อพื้นที่เป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำลำธารแล้วทรัพยากรป่าไม้ ในสวนของอุทยานแห่งชาติยังมีความสำคัญในเรื่องของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่ศึกษามีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากผู้มาเยือนหลายแห่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณของอุทยานแห่งชาติ เช่น ผาแต้ม เขาเจดีย์ แก่งตะนะ ผามออีแดง (ปราสาทเขาพระวิหาร) และยังมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ สามเหลี่ยมมรกต ในพื้นที่อุทยานภูจอง-นายอย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.5 แสดงพื้นที่ป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2540

สัญลักษณ์

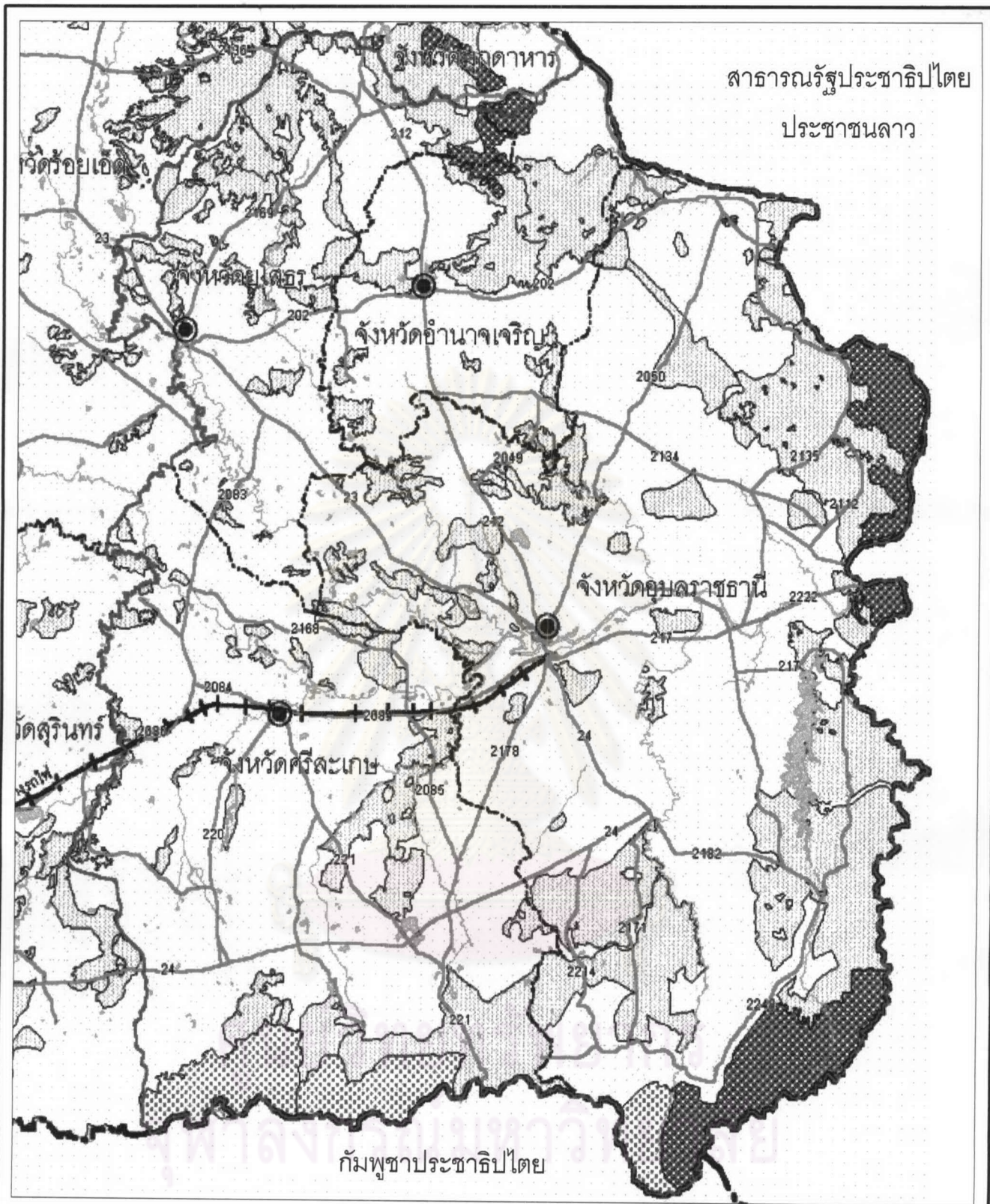
- ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
- — — เส้นเขตประเทศ
- — — เส้นเขตจังหวัด
- พื้นที่ที่ไม่ใช่ป่า
- พื้นที่ป่าไม้

มาตราส่วน 1:3,000,000

ที่มา : กรมป่าไม้

แผนที่ 3.6 แสดงพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่ศึกษา ปี 2540

สัญลักษณ์

	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา		เส้นทางน้ำ
	เส้นเขตประเทศ		ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
	เส้นเขตจังหวัด		พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
	ถนน		อุทยานแห่งชาติ
	ทางรถไฟ		เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

มาตราส่วน 1:1,200,000

ที่มา : กรมป่าไม้

3.2.5. แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำธรรมชาติเป็นแหล่งกำเนิดชีวิตของสัตว์และพืช และแหล่งน้ำยังมีความจำเป็นต่อการผลิตทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่(กรมพัฒนาที่ดิน ,2528 : 32-39)

1. น้ำฟ้า หรือน้ำฝน นับว่าเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นต้นกำเนิดของแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญๆ
2. แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำและลำน้ำต่างๆ ซึ่งมีแม่น้ำและลำน้ำที่สำคัญๆ ดังนี้

2.1 แม่น้ำโขง ไหลผ่านพื้นที่ศึกษาในท้องที่อำเภอขามเฒ่า อำเภอเขมราฐ อำเภอศรีเมืองใหม่ และไปบรรจบกับแม่น้ำมูล ในท้องที่อำเภอโขงเจียม มีความยาวช่วงที่ผ่านพื้นที่ศึกษาประมาณ 310 กิโลเมตร

2.2 แม่น้ำมูล เป็นลำน้ำที่ยาวที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดจากเทือกเขาในพื้นที่อำเภอบึงอ้อย จังหวัดนครราชสีมา ไหลผ่านพื้นที่ศึกษา บริเวณพื้นที่อำเภอราชสีห์ใส อำเภอยางชุมน้อยและอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษและอำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ อำเภอพิบูลมังสาหาร และอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี แม่น้ำมูลไหลผ่านทิวเขาจึงมีแก่งขวางลำน้ำเกือบตลอดทาง แก่งที่มีผู้สนใจและเป็นที่รู้จักกันดี คือ แก่งสะพือ แก่งตะนะ

2.3. แม่น้ำชี เป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำมูล มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ ไหลผ่านพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเมืองยโสธร อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร แล้วไหลมาบรรจบกับแม่น้ำมูลที่อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ก่อนไหลไปรวมกับแม่น้ำโขง ที่จังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากแม่น้ำและแหล่งน้ำที่สำคัญ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว พื้นที่ศึกษายังมีลำน้ำ แม่น้ำ บึง หนอง กระจายอยู่ทั่วไปแทบทุกพื้นที่ จึงเป็นปัจจัยส่งเสริมให้สามารถสร้างเขื่อนกั้นน้ำขนาดใหญ่เพื่อการเกษตรและผลิตกระแสไฟฟ้า ได้แก่ เขื่อนลำโดมน้อย หรือเขื่อนสิรินธร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร ซึ่งสามารถผลิตน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรได้ถึง 150,000 ไร่ และเขื่อนปากมูล ตั้งอยู่ที่อำเภอโขงเจียม สามารถอำนวยประโยชน์ด้านการเกษตรได้ประมาณ 160,000 ไร่ (แผนการลงทุนจังหวัดอุบลราชธานี ,2539)

3. แหล่งน้ำใต้ดิน จากการสำรวจของกรมทรัพยากรธรณี พบว่าในพื้นที่ศึกษามีแหล่งน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาลกระจายอยู่ทั่วไปและเป็นน้ำที่มีคุณภาพดีสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งการอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร

3.2.6. โครงสร้างพื้นฐาน สภาพโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาในระหว่างที่ผ่านมามีการลงทุนและขยายโครงสร้างบริการพื้นฐานประเภทต่างๆ ในอนาคตเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ถนน รถไฟ สนามบิน ซึ่งมา

รถเชื่อมโยงระหว่างจังหวัด อำเภอบึงสามพัน และภาคใต้เป็นอย่างดี โดยมีการบริการโครงสร้างพื้นฐาน ที่สำคัญๆ ดังนี้

3.2.6.1. โครงข่ายถนนทางรถยนต์ ทางรถยนต์มีบทบาททางเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งในพื้นที่ศึกษานับว่ามีเส้นทางคมนาคมทางถนนที่สะดวกสามารถเดินทางติดต่อเชื่อมโยงภายในและระหว่างพื้นที่ต่อเนื่อง และประเทศเพื่อนบ้าน ได้โดยสะดวก ใช้การได้ตลอดฤดู เส้นทางส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี มีทางหลวงเชื่อมติดต่อกันระหว่างกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

3.2.6.1.1. การเดินทางเชื่อมโยงพื้นที่ต่อเนื่อง ในพื้นที่ศึกษามีระบบโครงข่ายถนนเชื่อมโยงภายในกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

(ก) โครงข่ายถนนระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี - ศรีสะเกษ สามารถติดต่อเชื่อมโยงกันหลายเส้นทางแต่ที่เป็นเส้นทางสายหลัก ได้แก่ เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 226 มีรถขนส่งสาธารณะวิ่งบริการตลอดเส้นทาง ผ่านอำเภวารินชำราบ - อำเภอสำโรง - อำเภอกันทรารมย์ และอำเภอมือสองศรีสะเกษ เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีระยะทางน้อยที่สุด ประมาณ 64 กม. สภาพถนนเป็นถนนลาดยางใช้การได้ดีตลอดปี ผ่านตัวชุมชนเมืองใหญ่ๆ ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางการบริหาร การค้าและการบริการต่างๆ ถึง 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเมืองอุบลราชธานี ชุมชนเมืองวารินชำราบและชุมชนเมืองศรีสะเกษ ถนนช่วงที่ผ่านตัวชุมชนเมืองอุบลราชธานี และชุมชนเมืองศรีสะเกษ จะเป็นถนน 4 ช่องจราจร แต่ช่วงที่ผ่านชุมชนเมืองวารินชำราบ เป็นถนน 2 ช่องจราจร ทำให้การจราจร บริเวณนี้ค่อนข้างจะชุลลิตัวในเวลาเร่งด่วน ซึ่งเส้นทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงจังหวัดทางตอนล่างของอนุภาค ได้แก่ นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-อุบลราชธานี และเชื่อมต่อกับเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาว โดยมีช่องทางออกที่ด่านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี และจากเมืองปากเซ สามารถผ่านเข้าไปยังเมือง ไฮจิมีน ประเทศเวียดนามได้ และกรมทางหลวงมีแผนงานขยายถนนสายนี้ให้เป็น 4 ช่องจราจร ระหว่างยโสธร-อุบลราชธานี - ช่องเม็ก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวและการขนส่ง

นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกันได้ โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 เชื่อมระหว่างอำเภวารินชำราบ - อำเภอดงขุ้ม - อำเภอกันทรลักษณ์ และเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 221 เข้าสู่อำเภอมือสองศรีสะเกษ ด้วยระยะทางประมาณ 128 กม.ซึ่งสามารถเดินทางด้วยรถยนต์ขนส่งสาธารณะได้ระหว่างอำเภอ แต่ไม่มีบริการตลอดเส้นทาง ทำให้ไม่ได้รับความสะดวก และไม่เป็นที่นิยมในการเดินทาง

(ข) โครงข่ายถนนระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี -อำนาจเจริญ ติดต่อกันโดยเส้นทางสายหลัก คือ หลวงแผ่นดิน หมายเลข 212 ระยะห่างประมาณ 75 กม. เป็นถนนเชื่อมระหว่างจังหวัด 2 ช่องจราจร แต่ในย่านชุมชนเมืองอุบลราชธานี และชุมชนเมืองอำนาจเจริญ เป็นถนน 4 ช่องจราจร เชื่อมต่อระหว่างอำเภอมือสองศรีสะเกษ - อำเภอม่วงสามสิบ - อำเภอลืออำนาจ-อำเภอมือสองศรีสะเกษมีรถขนส่งสาธารณะวิ่งบริการระหว่างอุบลราชธานี-อำนาจเจริญ ตลอดทั้งวัน

(ค) โครงการข่ายถนนระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี-ยโสธรเส้นทางสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 ผ่านอำเภอเมืองอุบลราชธานี – อำเภอเขื่องใน – อำเภอคำเขื่อนแก้ว – อำเภอเมืองยโสธร มีรถยนต์ขนส่งสาธารณะวิ่งบริการตลอดทั้งวัน

(ง) โครงการข่ายถนนระหว่างจังหวัดศรีสะเกษ-ยโสธรระยะห่าง 100 กม. ติดต่อกันโดยเส้นทางสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 ผ่านอำเภอเมืองยโสธร-อำเภอคำเขื่อนแก้ว-อำเภอมหาชนะชัย-อำเภอราษีไศล-อำเภอเมืองศรีสะเกษ ระยะทางประมาณ 100 กม. มีรถบัสโดยสารประจำทางวิ่งบริการวันละ 1 เที่ยว โดยออกจากสถานีขนส่ง จังหวัดศรีสะเกษ เวลาประมาณ 8.30 น. และออกจากสถานีขนส่ง จังหวัดยโสธร ประมาณ 13.30 น. ถ้าหากต้องการจะเดินทางในช่วงเวลาอื่น ต้องไปขึ้นรถโดยสารประจำทางที่จังหวัดอุบลราชธานี จะมีรถบริการตลอดวัน

(จ) โครงการข่ายถนนเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดยโสธร-อำนาจเจริญ ใช้เส้นทางหลักหมายเลข 202 ระยะห่าง 54 กม. ผ่านอำเภอเมืองยโสธร-อำเภอป่าติ้ว-อำเภอห้วยตะพาน-อำเภออำนาจเจริญ

3.2.6.1.2. การเดินทางภายในจังหวัด สำหรับการเดินทางภายในแต่ละจังหวัดก็มีความสะดวกเช่นกัน โดยการเดินทางติดต่อระหว่างอำเภอภายในจังหวัดจะมีรถสองแถวหรือ รถบัสโดยสารประจำทางไว้บริการตั้งแต่เช้ามีด โดยเที่ยวแรกจะเริ่มวิ่งเวลา ประมาณ 05.00 น. เพื่อบริการพ่อค้าแม่ค้า ไปจับจ่ายซื้อ-ขายที่ตลาดในตัวเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริการ ส่วนเวลากลางวัน ก็วิ่งรับ-ส่งผู้โดยสารตลอดทั้งวัน จนถึงเวลาประมาณ 17.00 น. อัตราค่าโดยสารมีกำหนดแน่นอนตามระยะทางส่วนการขนส่งภายในหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลก็จะมีรถโดยสารไว้บริการแต่ค่อนข้างจำกัดด้วยจำนวน และระยะเวลาโดยถ้าเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลชุมชนมากๆ ก็จะมีรถบริการวันละ 1 เที่ยวเฉพาะช่วงเช้า ถ้าหากมีรถประจำเป็นเร่งด่วนก็ต้องใช้บริการรถรับจ้างที่มีบริการในหมู่บ้าน ซึ่งในเรื่องราคาต้องตกลงกันก่อนตามความเหมาะสม

สำหรับโครงการการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างภายนอกพื้นที่กับอนุภาคศึกษา ส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางหลักหมายเลข 226 (บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี) เชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 217 ในแนวตะวันออก - ตะวันตก เชื่อมโยงไปจนถึงเมืองปากเซ สปป.ลาว ส่วนโครงการการเดินทางท่องเที่ยวภายในอนุภาคจะมีโครงการการเดินทาง 2 แนว คือ แนวตะวันออก-ตะวันตก ระหว่างบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และแนวเหนือ-ใต้ ระหว่าง มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี (สำรวจจากโปรแกรมทัวร์ของบริษัทนำเที่ยวและผลการศึกษาศาสนาการณการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย)

สำหรับโครงการการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งชุมชนเมือง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะได้รับความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเกือบทุกแห่งสามารถเข้าถึงได้ทางรถยนต์ แต่จะไม่สามารถได้รับความสะดวกในด้านการได้รับการบริการขนส่ง เนื่องจากระบบขนส่งสาธารณะเข้าไม่ถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยรถยนต์ส่วนตัว

หรือรถรับจ้างภายในตัวเมือง โดยรถรับจ้างนั้นจะมีอัตราค่าเช่าคิดเหมาจ่ายเป็นรายวันพร้อมค่า น้ำมันและ พนักงานขับ ซึ่งพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวในอนุภาคนี้นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวอยู่แล้ว (สถานการณ์การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2545) ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาในเรื่องการเดินทางเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว

3.2.6.2. โครงข่ายทางรถไฟในพื้นที่ศึกษา มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน โดยมีจุดเริ่มต้นที่สถานีรถไฟหัวลำโพง (สถานีรถไฟกรุงเทพฯ) ผ่านพื้นที่ศึกษาในเขตจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 9 สถานี ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ สถานีศรีสะเกษ และหนองแวง อำเภอเมือง ศรีสะเกษ สถานีบ้านค้อและกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ สถานีหนองแคน อุทุมพรพิสัย บ้านแต่ บ้านนิยม อำเภออุทุมพรพิสัย สถานีห้วยทับทัน อำเภอห้วยทับทัน และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 สถานี คือ สถานีวารินชำราบ ห้วยขยุง และบุ่งหวาย มีขบวนรถโดยสารทั้งรถด่วน รถเร็ว และรถธรรมดา รวมเที่ยวขึ้นและเที่ยวลงวันละ 14 ขบวน แยกเป็นรถด่วน จำนวน 2 ขบวน รถเร็ว จำนวน 6 ขบวน รถด่วนพิเศษ จำนวน 2 ขบวน และรถธรรมดา จำนวน 4 ขบวน การเดินทางโดยรถไฟเป็นที่นิยมของ ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยใกล้กับเส้นทางรถไฟ โดยใช้เป็นเส้นทางเดินทางระหว่างจังหวัด มีจำนวนผู้ใช้ บริการรวมทั้งปี จำนวน 2,617, 566 คน หรือเฉลี่ยวันละ 7,171 คน มีรายได้จากค่าโดยสารรวมทั้งปี 213,894,152 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2540)

การเดินทางโดยรถไฟในกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้รับความนิยมเป็น อันดับ 2 รองจากการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว โดยนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการรถไฟส่วนใหญ่จะเป็นนัก ท่องเที่ยวชาวไทย มากกว่าชาวต่างชาติ (การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางนักท่องเที่ยว , การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย) ซึ่งการเดินทางโดยรถไฟอาจจะยังขาดความคล่องตัวในการเดินทาง เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ ของระบบโครงข่ายที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้ทุกพื้นที่ และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดย สะดวก ถึงแม้การเดินทางโดยรถไฟจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการเดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทางเมื่อ เปรียบเทียบระยะทางเท่ากันก็ตาม แต่การเดินทางโดยรถไฟ ก็มีความได้เปรียบ ในเรื่องของความปลอดภัยมากกว่า มีกำหนดเวลาเดินทางแน่นอน นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวต่อเนื่องได้

3.2.6.3. โครงข่ายคมนาคมทางอากาศ ในพื้นที่ศึกษามีสนามบินนานาชาติ 1 แห่ง คือ สนามบินนานาชาติอุบลราชธานี ซึ่งเป็นสนามบินนานาชาติแห่งเดียวในอนุภาคอีสานใต้ ปัจจุบัน เปิดให้บริการระหว่างอุบลราชธานี - กรุงเทพมหานคร และกรุงเทพมหานคร - อุบลราชธานี วันละ 2 เที่ยว โดยให้บริการผู้โดยสารและขนส่งสินค้าภายในประเทศเป็นสำคัญ

เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติ ดังนั้น จึงมีบทบาท สำคัญในด้านการคมนาคมขนส่งทางอากาศ การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดต้นทางของการท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจาก

กรุงเทพมหานคร โดยเป็นจุดกระจายนักท่องเที่ยวไปสู่เส้นทางท่องเที่ยวตามจังหวัดต่างๆ เช่น ตามเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ หรือขึ้นไปทางด้านเหนือ ตามเส้นทางท่องเที่ยว นครพนม มุกดาหาร และอำนาจเจริญ ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมาสยามบินนานาชาติอุบลราชธานี มีอัตราการเติบโตของผู้เยี่ยมเยือนที่เดินทางโดยเครื่องบิน ในปี 2537-2545 เฉลี่ยร้อยละ 4.15 ต่อปี (โครงการสำรวจสถิตินักท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2537 , 2545) ซึ่งการเดินทางโดยเครื่องบิน ถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง แต่ก็มีผลดีในเรื่องของการประหยัดเวลาในการเดินทาง โดยเฉพาะพื้นที่ศึกษาซึ่งอยู่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 700 กิโลเมตร ถ้าหากเดินทางโดยรถยนต์ ต้องใช้เวลาเดินทางอย่างน้อยประมาณ 6 ชั่วโมง แต่ถ้าเดินทางโดยเครื่องบินใช้เวลาประมาณ 45 นาที ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนักท่องเที่ยวที่มีเวลาค่อนข้างจำกัด แต่อยากจะท่องเที่ยวให้ทั่วถึงมากที่สุด

ปัจจุบัน กระทรวงคมนาคม มีแผนจะส่งเสริมสนามบินอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคอีสานใต้ (HUB) เนื่องจากมีความได้เปรียบในด้านทำเลที่ตั้งที่อยู่ตรงจุด กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ที่จะสามารถเชื่อมต่อไปยังกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน ได้โดยสะดวกทั้งทางรถยนต์ และทางอากาศ เช่น ต่อไปยังพนมเปญ เสียมเรียบ (กัมพูชา) โยจิมินห์ ดานัง (เวียดนาม) หรือเวียงจันทน์ จำปาสัก (สปป.ลาว) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงนอกจากนี้ สายการบินอุบลฯ ยังมีจังหวัดใกล้เคียงร่วมใช้ประโยชน์ด้วย ทั้งศรีสะเกษ ยโสธร สุรินทร์ ร้อยเอ็ด อำนาจเจริญ และมุกดาหาร โดยใช้เวลาเดินทาง ทางรถยนต์ไปยังจังหวัดดังกล่าวไม่เกิน 2 ชั่วโมง สำหรับในด้านสถานที่แล้ว ตัวอาคารสนามบินอุบลฯ สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 400 คนต่อชั่วโมง มีรันเวย์ และเครื่องช่วยเดินอากาศที่มีความพร้อมสูง สามารถรองรับเครื่องบินแอร์บัส ขนาดใหญ่จากเส้นทางบินยุโรปได้โดยหากโครงการนี้สำเร็จจะเป็นการพัฒนาการขนส่งทางอากาศ และส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดในพื้นที่ศึกษา มีจุดเด่นที่แตกต่างกัน แต่มีความน่าสนใจไม่แพ้กัน ดังนั้น การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จึงมีความสำคัญและจำเป็น การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาพื้นที่ และมีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งภายในและระหว่างจังหวัด จึงควรมีมาตรการในการปรับปรุง หรือส่งเสริมสนับสนุนการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการท่องเที่ยว ปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านการคมนาคมขนส่งโดยตรงก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงพยายามปรับปรุงระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมสนามบินอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคอีสานใต้ (HUB) โครงการเพิ่มช่องจราจรจาก 2 ช่อง เป็น 4 ช่องจราจร ในเส้นทางคมนาคมสายหลักระหว่างจังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร, จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ โครงการขยายช่องจราจรจาก 2 ช่อง เป็น 4 ช่องจราจร เพื่อมีส่วนพัฒนาการท่องเที่ยว ในถนนสายรองเชื่อมต่อระหว่างอำเภอเมืองอุบลฯ และอำเภอรอบนอก ได้แก่ อำเภอเดชอุดม และอำเภอเขื่องใน อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอวารินชำราบ และอำเภอลำโรง เป็นต้น

3.2.6.1.2. การคมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พื้นที่ศึกษานอกจากจะมีศักยภาพด้านการคมนาคมภายในพื้นที่แล้ว ยังสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียง เช่น สปป.ลาว และกัมพูชา ได้ ทั้งทางบก และทางอากาศ ดังนี้

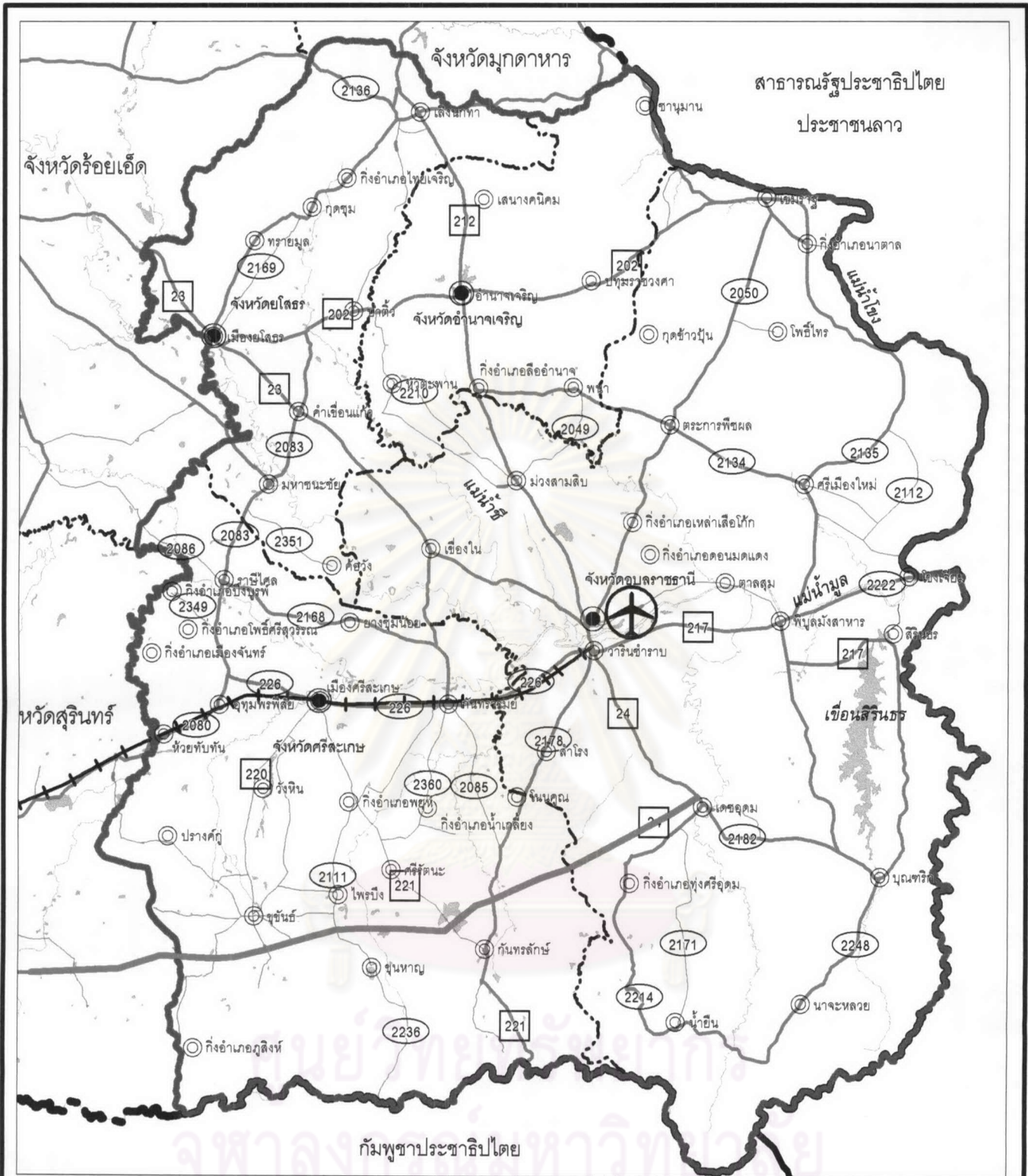
(1) อุบลราชธานี -ปากเซ ประเทศ สปป.ลาว เป็นเขตติดต่อภาคพื้นดิน ชายแดนระหว่างประเทศไทย ตรงจุดด้านชายแดนช่องเม็ก อำเภอสิริธร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจุดสิ้นสุดทางหลวงหมายเลข 217 สามารถเดินทางเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 16 และทางหลวงหมายเลข 13 ของ สปป.ลาว เชื่อมต่อไปยังเมืองปากเซ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และเป็นจุดกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทางตอนใต้ของ ประเทศ สปป.ลาว

นอกจากการเชื่อมโยงการขนส่งทางบกแล้ว เมืองปากเซยังมีสนามบินจำนวน 1 แห่ง ซึ่งมีสายการบินและเที่ยวบินเชื่อมต่อ ระหว่างเวียงจันทน์ - ปากเซ และ เวียงจันทน์ - สะหวันนะเขต - ปากเซ นอกจากนี้ ประเทศ สปป.ลาว ยังมีโครงการขยายทางวิ่งสนามบินปากเซ ให้ได้มาตรฐานสากลขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับเครื่องบิน Boeing ได้ สร้างอาคารบริการผู้โดยสารและที่ทำการเพิ่ม และเพิ่มโครงข่ายการบินเชื่อมโยงกับกัมพูชาและเวียดนาม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวต่อไป

(2) อุบลราชธานี -ศรีสะเกษ - กัมพูชา ตามทางหลวงหมายเลข 24 สามารถติดต่อกับกัมพูชา ผ่านมาทางหลวงหมายเลข 221 อำเภอกันทรลักษณ์ ไปยังเขาพระวิหารซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากนี้ยังสามารถผ่านเข้าออกทางช่องอานม้า อำเภอน้ำยืน ซึ่งเป็นจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน

นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันได้ทางอากาศ ตามโครงข่ายเชื่อมโยงสายการบินระหว่างประเทศ จากกรุงเทพฯ - พนมเปญ และ กรุงเทพฯ-เสียมเรียบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.7 แสดงระบบคมนาคมขนส่ง

สัญลักษณ์

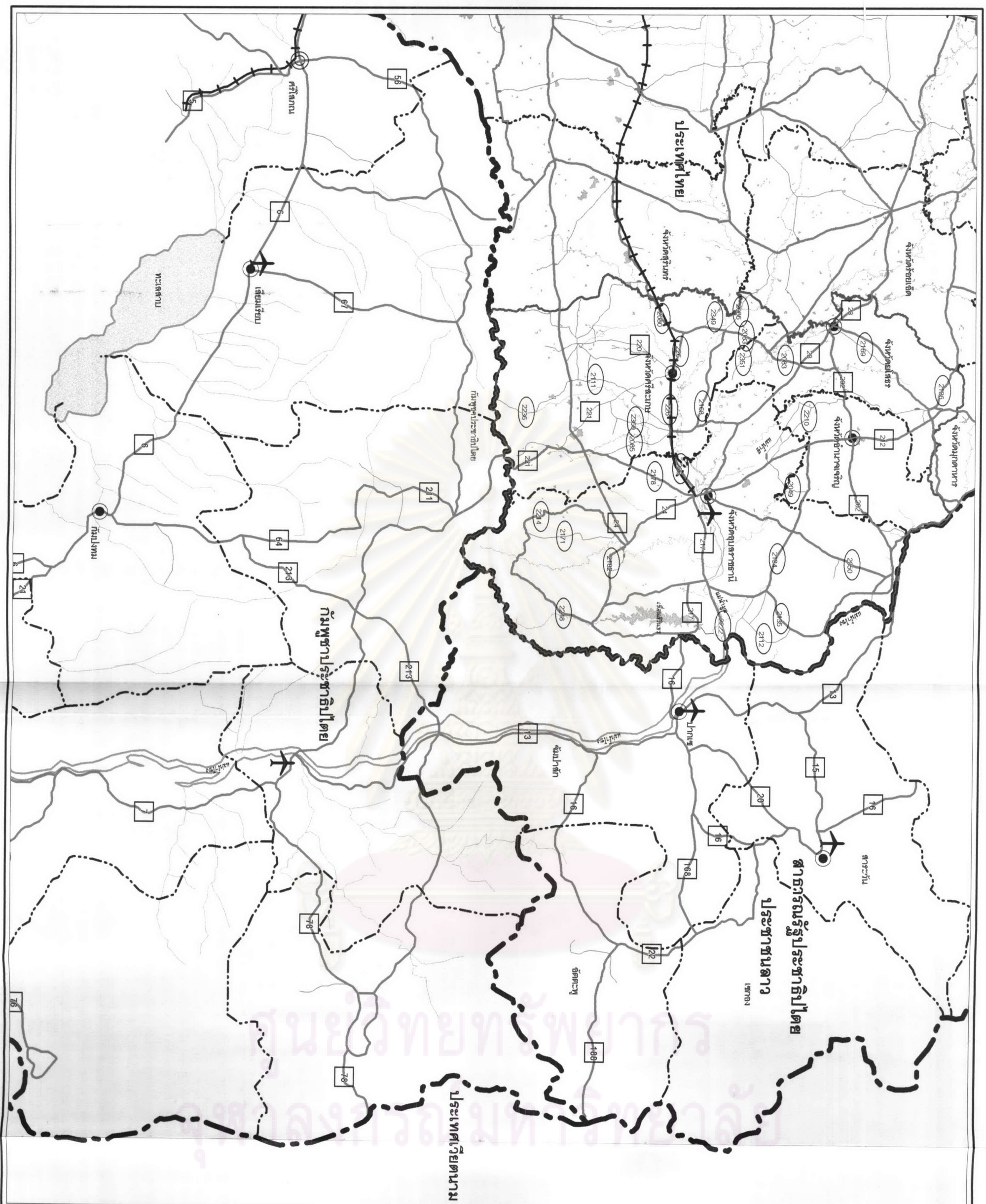
	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา		เส้นทางน้ำ
	เส้นเขตประเทศ		ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
	เส้นเขตจังหวัด		ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
	ถนนสายหลัก		
	ทางรถไฟ		

มาตราส่วน 1:1,200,000

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

แผนที่ 3.8 แสดงเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยง
ระหว่าง ไทย ลาว กัมพูชา

- สัญลักษณ์**
- ขอบเขตพื้นที่ศึกษา
  - เส้นเขตประเทศ
  - เส้นเขตจังหวัด
  - ถนนสายหลัก
  - ทางรถไฟ
  - เส้นทางน้ำ
  - ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด

มาตราส่วน 1:1,750,000

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร
และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.2.6.4. ไฟฟ้า ในพื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีเขตความรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ มุกดาหารและอำนาจเจริญ มีแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่เขื่อนปากมูลและเขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี กำลังการผลิตกระแสไฟฟ้า 136 เมกกะวัตต์ และ 36 เมกกะวัตต์ ตามลำดับ (บรรยายสรุปจังหวัดอุบลราชธานี, 2543)

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ไฟฟ้าพบว่าในช่วงเวลา 5 ปี ที่ผ่านมาระหว่างปี 2540-2544 กิจการขนาดใหญ่มีอัตราการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมากกว่า กิจกรรมประเภทอื่น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ขยายตัวกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของสถานประกอบการขนาดใหญ่มากขึ้น โดยใน ปี พ.ศ.2544 ในพื้นที่ศึกษามีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จำนวน 1,452,916 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้ประเภทที่อยู่อาศัย รองลงมาเป็นประเภทกิจการขนาดเล็ก ส่วนราชการและองค์กร กิจการขนาดกลาง กิจการเฉพาะอย่างและไม่แสวงหากำไร และกิจการขนาดใหญ่ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายจังหวัดพบว่าทุกพื้นที่มีส่วนของการให้บริการไฟฟ้าต่อครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์สูง ทุกพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้มีโครงการขยายการบริการให้ออกสู่ชนบทเพิ่มขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ชนบทมากขึ้น ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 3.2 และ 3.3

ตารางที่ 3.2 แสดงสถิติโครงสร้างการใช้ไฟฟ้า ในพื้นที่ความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 จ.อุบลราชธานี ปี พ.ศ.2540-2544

ประเภทต่างๆ	ปี พ.ศ.					อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี
	2540	2541	2542	2543	2544	
บ้านอยู่อาศัย(ไม่เกิน 150 หน่วย)	1,126,865	1,159,157	1,204,372	1,235,326	1,245,762	2.11
บ้านอยู่อาศัย (เกิน 150 หน่วย)	108,723	119,859	112,738	114,124	133,808	4.61
กิจการขนาดเล็ก	52,099	54,681	56,378	58,690	60,481	3.22
กิจการขนาดกลาง	828	814	831	905	934	2.56
กิจการขนาดใหญ่	12	16	17	17	22	16.67
กิจการเฉพาะอย่าง	58	66	66	70	76	6.21
ส่วนราชการและองค์กร	10,333	10,985	11,209	11,500	11,833	2.90
รวม	1,298,918	1,345,578	1,385,611	1,420,632	1,452,916	2.37

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2

ตารางที่ 3.3 การให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 จ.อุบลราชธานี ปี พ.ศ.2544

การไฟฟ้าจังหวัด	ครัวเรือนทั้งหมด	ใช้ไฟฟ้าแล้ว	
		รวม	% มีไฟฟ้า
อุบลราชธานี	322,446	308,431	95.65
ศรีสะเกษ	281,797	279,505	99.19
ยโสธร	109,439	108,975	99.58
ร้อยเอ็ด	250,272	249,837	99.83
มหาสารคาม	192,983	191,251	99.1
กาฬสินธุ์	198,885	195,996	98.55
มุกดาหาร	65,725	64,234	97.73
อำนาจเจริญ	106,820	102,116	95.6
รวม	1,528,367	1,500,345	98.17

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2

3.2.6.5. ประปา การบริการด้านประปาในเขตพื้นที่ศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานประปา เขต 8 จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีพื้นที่ให้บริการ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด และยโสธร การให้บริการน้ำประปาส่วนใหญ่จะให้บริการเฉพาะในเขตชุมชน คือเขตเทศบาลนอกนั้นจะเป็นการประปาที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานท้องถิ่น เช่น ประปาหมู่บ้านและบ่อบาดาล แหล่งน้ำดิบที่นำมาผลิตน้ำประปามากมาจากแหล่งน้ำผิวดินซึ่งในพื้นที่ศึกษามีแหล่งน้ำผิวดินมากเพียงพอสำหรับการผลิต โดยมีโครงสร้างการใช้น้ำ คือ ประเภท ที่อยู่อาศัย มีปริมาณการใช้น้ำประปามากที่สุด รองลงมา คือ สถานที่ราชการ ธุรกิจขนาดเล็ก ธุรกิจขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมและรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ โดยจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนผู้ใช้น้ำประปา มากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ตามลำดับ จำนวน 35,797 12,940 11,253 3,786 ราย (การประปาภูมิภาค เขต 8 อุบลราชธานี) จึงอาจกล่าวได้ว่าการให้บริการด้านการประปาเพียงพอสำหรับชุมชนในตัวจังหวัด และการประปาส่วนภูมิภาคก็มี โครงการขยายการให้บริการออกไปตามชุมชนใหญ่ๆ รอบนอกออกไปอีกด้วย

ตารางที่ 3.4 แสดงโครงสร้างผู้ใช้น้ำ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานประปาภูมิภาค เขต 8
จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ.2544

ช่วงการใช้น้ำ (ลบ.ม/เดือน)	ประเภทผู้ใช้น้ำ							
	รวมทุกประเภท		ที่อยู่อาศัย	ราชการ	ธุรกิจขนาดเล็ก	รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจขนาดใหญ่	อุตสาหกรรม
	(ราย)	(ลบ.ม)	(ลบ.ม)	(ลบ.ม)	(ลบ.ม)	(ลบ.ม)	(ลบ.ม)	(ลบ.ม)
1-10	47,719	265,535	218,787	1,831	30,853	478	9,580	563
11-20	36,726	554,411	432,601	4,121	81,317	1,022	28,257	1,418
21-30	18,433	458,656	327,016	4,456	83,163	1,268	36,285	1,956
31-50	12,442	476,472	298,116	8,453	100,266	2,285	58,867	3,923
51-80	4,215	260,805	124,422	11,335	68,414	1,805	47,596	4,733
81-100	947	84,788	27,538	7,368	23,660	1,189	21,421	2,516
101-300	1,596	241,966	36,444	52,840	71,515	7,150	63,408	8,406
301-1,000	334	162,144	7,121	98,436	15,318	4,409	28,521	7,883
1,001-2,000	81	110,469	2,097	67,124	10,435	3,474	19,993	5,424
2,001-3,000	40	90,940	0	54,755	10,661	2,230	16,764	6,530
3,001 ขึ้นไป	51	262,751	0	219,629	6,565	0	25,069	11,488
รวม	133,943	2,968,937	1,474,142	530,348	502,167	25,310	355,761	54,840
ร้อยละ			49.65	17.86	16.91	0.85	11.98	1.85

ที่มา : การประปาภูมิภาค เขต 8 จังหวัดอุบลราชธานี

3.2.6.4 โทรศัพท์ การให้บริการโทรศัพท์ อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เขตโทรศัพท์ภูมิภาค เขต 2 มีจำนวนชุมสายกระจายอยู่ทั่วไปทุกพื้นที่ รวม 119 ชุมสาย มีจำนวนเลขหมาย 31,076 เลขหมาย มีผู้เช่าเลขหมายรวม 29,905 ราย และในปัจจุบันมีจำนวนเลขหมายมากกว่าผู้เช่าทุกพื้นที่ ดังมีรายละเอียดตามตาราง 3.5

ตารางที่ 3.5 แสดงสถิติการใช้โทรศัพท์ ในพื้นที่ศึกษา ปี 2543

จังหวัด	จำนวน ชุมสาย	จำนวน เลขหมายที่มี	ประเภทผู้เช่า				
			รวม	ธุรกิจ	บ้าน	สาธารณะ	ราชการ
อุบลราชธานี	83	43,776	30,800	4,175	20,932	3,528	1,747
อำนาจเจริญ	6	4,864	3,416	615	2,182	173	398
ศรีสะเกษ	14	7,390	7,003	1,803	4,258	257	501

ตารางที่ 3.5 แสดงสถิติการใช้โทรศัพท์ในพื้นที่ศึกษา ปี 2543 (ต่อ)

จังหวัด	จำนวน ชุมสาย	จำนวน เลขหมายที่มี	ประเภทผู้เช่า				
			รวม	ธุรกิจ	บ้าน	สาธารณะ	ราชการ
ยโสธร	16	11,933	10,375	1,284	7,203	1,109	611
รวม	119	31,076	29,905	7,278	18,793	1,018	2,218

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

3.3. สภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจ

3.3.1. ผลิตภัณฑ์จังหวัด ในปี พ.ศ.2544 เศรษฐกิจของจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทราบว่าจังหวัดนครราชสีมา มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุด รองลงมา คือ จังหวัดขอนแก่น และ อุบลราชธานี โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 63,093,000 44,575,000 และ 24,959,000 ล้านบาท ตามลำดับ โดยคิดเป็นร้อยละ 18.52 , 13.08 และ 7.32 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค และอีก 3 จังหวัดในพื้นที่ศึกษา มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมลดหลั่นกันลงมา คือ ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ (รายละเอียดตามตารางที่ 3.6) โดยมีโครงสร้างการผลิตในสาขาต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม สาขาเกษตร สาขาพาณิชยกรรม และบริการ ดังนี้

3.3.2. ผลิตภัณฑ์จังหวัดแยกตามโครงสร้างการผลิต

จังหวัดอุบลราชธานี

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2544 ภาคการผลิตที่สำคัญที่สุด คือ ภาคการค้าและการบริการ รองลงมา คือ ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 62.20 , 22.55 และ 15.24 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานี มีบทบาทสำคัญในด้านการเป็นเมืองการค้าชายแดน เป็นศูนย์กลางการค้าส่ง ค้าปลีกขนาดใหญ่ มีขอบข่ายการให้บริการจังหวัดใกล้เคียง เช่น ยโสธร อำนาจเจริญ ศรีสะเกษและยังเป็นศูนย์กลางการค้าส่งผักผลไม้ขนาดใหญ่ที่ตลาดเจริญศรี เป็นเมืองท่องเที่ยว และเป็นศูนย์กลางธุรกิจด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในเรื่องตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว ที่ช่องเม็ก ซึ่งในปี 2544 ไทยได้ดุลการค้า ประมาณ 86.72 ล้านบาท มีมูลค่าการค้าเฉลี่ยต่อวัน ประมาณ 60,000 บาทต่อวัน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี , 2544)

ภาคเกษตรกรรม จังหวัดอุบลราชธานี ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ในปี พ.ศ.2544 จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 6,034,170 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.07 ของพื้นที่ทั้งหมด (สถิติการเกษตร, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่

สำคัญ 3 สาย คือ ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำโขง โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง พริกและยางพารา เป็นต้น

ภาคอุตสาหกรรม ในปี 2544 จังหวัดอุบลราชธานี มีการลงทุนประกอบกิจการอุตสาหกรรม นับจนถึงเดือนสิงหาคม 2544 รวมทั้งสิ้น 3,821 แห่ง มูลค่าเงินลงทุนรวม 10,550,733 ล้านบาท มีการจ้างงาน 13,330 คน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานขนาดเล็ก (เงินลงทุนน้อยกว่า หรือเท่ากับ 10 ล้านบาท) มีจำนวนถึง 3,747 โรง คิดเป็นร้อยละ 98.06 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด รองลงมาเป็นโรงงานขนาดกลาง (เงินลงทุนมากกว่า 10 ล้านบาท) มีจำนวน 67 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.76 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด และเป็นโรงงานขนาดใหญ่ (เงินลงทุน มากกว่า 100 ล้านบาท) มีจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด โดยประเภทอุตสาหกรรมที่ประกอบการมากที่สุด คือ โรงสีข้าว รองลงมาได้แก่ โรงซ่อมเคาะฟันสีรถยนต์ และโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี เดชอุดม เขื่องใน วารินชำราบ ตามลำดับ

การเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี 2537-2544 ภาคการผลิตที่มีความสำคัญและมีแนวโน้มการเติบโตมากที่สุด คือ ภาคเกษตรกรรม โดยสาขาการผลิตที่มีการเติบโตมากที่สุด คือ สาขาการเลี้ยงสัตว์ รองลงมา คือ การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย รองลงมาคือ ภาคการค้าและการบริการ โดยสาขาการผลิตที่มีอัตราการเติบโตมากที่สุด คือ สาขาการคมนาคมขนส่งและที่อยู่อาศัย ส่วนภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มการเติบโตลดลง โดยสาขาการก่อสร้างมีการเติบโตน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากผลกระทบของภาวะวิกฤติเศรษฐกิจทำให้เกิดการชะลอการลงทุน (ตาราง 3.7)

จังหวัดศรีสะเกษ

ในปี พ.ศ.2544 โครงสร้างการผลิตของจังหวัดศรีสะเกษ ภาคการผลิต ที่สร้างมูลค่าให้เศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ มากที่สุด คือ ภาคการค้าและการบริการ คิดเป็นร้อยละ 65.94 รองลงมาคือ ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ

สำหรับแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ วิเคราะห์ตามโครงสร้างสาขาการผลิตทราบว่า ในช่วงปี 2537-2544 ภาคการค้าและการบริการมีแนวโน้มการเติบโต เฉลี่ยร้อยละ 2.92 ต่อปี สูงกว่าภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม โดยสาขาการผลิตที่มีการเติบโตมากที่สุดในช่วงเวลาดังกล่าว คือ สาขาการคมนาคมและการขนส่ง สาขาการบริหารราชการ รองลงมาคือ ภาคเกษตรกรรม มีแนวโน้มการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.06 ต่อปี สาขาที่มีการเติบโตมากที่สุด คือ สาขาป่าไม้ และสาขาการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย ตามลำดับ (ตาราง 3.8)

จังหวัดยโสธร

ภาคการผลิตที่สำคัญที่สุดของจังหวัดยโสธร คือ ภาคการค้าและการบริการ รองลงมา คือ ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ

การเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วง พ.ศ. 2537-2544 ภาคที่มีการเติบโตมากที่สุด คือ ภาคการค้าและการบริการ โดยสาขาการผลิตที่มีความสำคัญและมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในระดับสูง คือ การคมนาคม และการบริการ รองลงมาคือ ภาคเกษตรกรรม สาขาที่มีความสำคัญและเติบโตในอันดับรองลงมา คือ สาขาประมง และแปรรูปเกษตรอย่างง่าย (ตาราง 3.9)

จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาคการผลิตที่สำคัญที่สุดของจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ภาคการค้าและการบริการ ภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ตามลำดับ ส่วนการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2537-2544 สาขาการผลิตที่มีความสำคัญและมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในระดับสูง คือ ภาคเกษตรกรรม การค้าและการบริการ และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ (ตาราง 3.10)

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.6 แสดงผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2544 จำแนกรายจังหวัด
(ตามราคาคงที่ 2531)

หน่วย : ล้านบาท

ลำดับที่	จังหวัด	มูลค่า	ร้อยละ
1	ขอนแก่น	44,575	13.08
2	อุดรธานี	24,248	7.12
3	เลย	10,612	3.12
4	หนองคาย	12,833	3.77
5	มุกดาหาร	5,714	1.68
6	นครพนม	8,490	2.49
7	สกลนคร	13,592	3.99
8	กาฬสินธุ์	11,996	3.52
9	นครราชสีมา	63,093	18.52
10	ชัยภูมิ	19,034	5.59
11	ยโสธร	7,401	2.17
12	อุบลราชธานี	24,954	7.32
13	ร้อยเอ็ด	17,405	5.11
14	บุรีรัมย์	20,091	5.90
15	สุรินทร์	16,708	4.90
16	มหาสารคาม	12,949	3.80
17	ศรีสะเกษ	16,757	4.92
18	หนองบัวลำภู	5,904	1.73
19	อำนาจเจริญ	4,315	1.27
	รวม	340,671	100.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.7 แสดงโครงสร้างเศรษฐกิจ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2537 และ 2544
(ณ ราคาคงที่ปี 2531)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปี 2537		ปี 2544		อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
ภาคเกษตรกรรม	4,547	19.31	5,627	22.55	3.39
กสิกรรม	2,826	12.00	3,643	14.60	4.13
ปศุสัตว์	957	4.06	1,144	4.58	2.79
ประมง	124	0.53	133	0.53	1.04
ป่าไม้	20	0.08	6	0.03	-9.62
บริการทางการเกษตร	324	1.38	328	1.32	0.18
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	296	1.26	373	1.49	3.68
ภาคอุตสาหกรรม	5,017	21.30	3,804	15.24	-3.45
เหมืองแร่และย่อยหิน	73	0.31	113	0.45	7.68
อุตสาหกรรม	1,946	8.26	2,200	8.82	1.86
การก่อสร้าง	2,634	11.18	894	3.58	-9.44
การไฟฟ้าและการประปา	364	1.54	597	2.39	9.18
ภาคการค้าและการบริการ	13,987	59.39	15,522	62.20	1.57
การคมนาคมและการขนส่ง	1,339	5.69	1,997	8.00	7.02
การค้าส่งและค้าปลีก	6,295	26.73	6,249	25.04	-0.10
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	1,255	5.33	757	3.03	-5.67
ที่อยู่อาศัย	1,047	4.45	1,430	5.73	5.23
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	1,524	6.47	1,999	8.01	4.45
การบริการ	2,526	10.73	3,089	12.38	3.19
รวม	23,550	100.00	24,954	100.00	0.85

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.8 แสดงโครงสร้างเศรษฐกิจ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2537 และ 2544

(ณ ราคาคงที่ปี 2531)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปี 2537		ปี 2544		อัตราการเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
ภาคเกษตรกรรม	3,957	26.77	4,528	27.02	2.06
กสิกรรม	2,705	18.30	3,397	20.27	3.65
ปศุสัตว์	623	4.22	508	3.03	-2.64
ประมง	117	0.79	78	0.47	-4.76
ป่าไม้	12	0.08	27	0.16	19.38
บริการทางการเกษตร	270	1.83	228	1.36	-2.24
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	230	1.56	290	1.73	3.71
ภาคอุตสาหกรรม	1,651	11.17	1,179	7.04	-4.08
เหมืองแร่และย่อยหิน	45	0.31	57	0.34	3.60
อุตสาหกรรม	393	2.66	518	3.09	4.54
การก่อสร้าง	1,034	7.00	309	1.84	-10.02
การไฟฟ้าและการประปา	178	1.21	295	1.76	9.34
ภาคการค้าและบริการ	9,173	62.06	11,050	65.94	2.92
การคมนาคมและการขนส่ง	617	4.17	1,061	6.33	10.30
การค้าส่งและค้าปลีก	4,230	28.62	4,539	27.09	1.04
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	617	4.18	516	3.08	-2.36
ที่อยู่อาศัย	858	5.81	1,090	6.50	3.86
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	848	5.74	1,196	7.14	5.86
บริการ	2,002	13.55	2,648	15.80	4.61
รวม	14,780	100.00	16,757	100.00	1.91

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.9 แสดงโครงสร้างเศรษฐกิจ จังหวัดยโสธร ปี 2537 และ 2544

(ณ ราคาคงที่ปี 2531)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปี 2537		ปี 2544		อัตราการเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
ภาคเกษตรกรรม	1,554	24.33	1,820	24.59	2.45
กลีกรวม	998	15.63	1,251	16.90	3.62
ปศุสัตว์	297	4.65	271	3.66	-1.25
ประมง	41	0.64	76	1.03	12.20
ป่าไม้	3	0.05	1	0.02	-8.31
บริการทางการเกษตร	121	1.89	98	1.32	-2.72
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	93	1.46	122	1.65	4.42
ภาคอุตสาหกรรม	926	14.50	775	10.48	-2.32
เหมืองแร่และย่อยหิน	4	0.07	8	0.11	13.34
อุตสาหกรรม	327	5.12	445	6.01	5.16
การก่อสร้าง	502	7.86	171	2.31	-9.42
การไฟฟ้าและการประปา	93	1.45	151	2.04	8.99
ภาคการค้าและการบริการ	3,906	61.17	4,806	64.94	3.29
การคมนาคมและการขนส่ง	345	5.40	602	8.13	10.63
การค้าส่งและค้าปลีก	1,700	26.62	1,743	23.55	0.36
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	303	4.75	218	2.94	-4.03
ที่อยู่อาศัย	348	5.45	455	6.15	4.39
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	402	6.30	546	7.38	5.12
การบริการ	808	12.65	1,243	16.79	7.68
รวม	6,386	100.00	7,401	100.00	2.27

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.10 แสดงโครงสร้างเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2537 และ 2544

(ณ ราคาคงที่ปี 2531)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปี 2537		ปี 2544		อัตราการเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
ภาคเกษตรกรรม	1,021	28.04	1,411	32.71	5.46
กสิกรรม	705	19.36	1,122	26.00	8.45
ปศุสัตว์	148	4.07	94	2.18	-5.21
ประมง	3	0.08	27	0.63	114.29
ป่าไม้	6	0.17	8	0.18	3.16
บริการทางการเกษตร	102	2.80	90	2.08	-1.73
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	57	1.56	71	1.65	3.63
ภาคอุตสาหกรรม	655	18.00	614	14.23	-0.91
เหมืองแร่และย่อยหิน	0	0.00	0	0.00	0.00
อุตสาหกรรม	301	8.27	383	8.88	3.89
การก่อสร้าง	299	8.21	148	3.43	-7.21
การไฟฟ้าและการประปา	55	1.52	83	1.92	7.08
ภาคการค้าและบริการ	1,964	53.96	2,289	53.06	2.36
การคมนาคมและการขนส่ง	158	4.34	274	6.35	10.48
การค้าส่งและค้าปลีก	728	20.01	763	17.68	0.68
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวเนื่อง	108	2.97	109	2.53	0.14
ที่อยู่อาศัย	219	6.02	294	6.81	4.89
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	231	6.34	378	8.76	9.09
บริการ	520	14.28	471	10.92	-1.34
รวม	3,641	100.00	4,315	100.00	2.64

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.4. ประชากรและแรงงาน

3.4.1. ขนาดประชากร ในปี พ.ศ.2544 พื้นที่ศึกษามีประชากร ประมาณ 4,175,967 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จำนวน 221,223 คน อำเภอกันทรลักษ์ณ์ จำนวน 198,932 คน และอำเภอวารินชำราบ จำนวน 152,490 คน ตามลำดับ (สำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง และสถิติจังหวัด)

3.4.2. การกระจายตัวของประชากร ประชากรส่วนใหญ่จะรวมตัวอยู่หนาแน่นบริเวณกลุ่มพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ และอำเภอเดชอุดม เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการบริหาร การปกครอง ศูนย์กลางการค้า การบริการของรัฐและมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน

3.4.3. การเปลี่ยนแปลงประชากร ในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 พื้นที่ศึกษามีอัตราการเพิ่มประชากรเฉลี่ย ร้อยละ 1.17 ต่อปี จังหวัดอำนาจเจริญ มีอัตราการเพิ่มประชากรมากที่สุด คือ เฉลี่ยร้อยละ 3.84 ต่อปี รองลงมา คือ จังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 1.13 ยโสธร ร้อยละ 0.39 และศรีสะเกษ ร้อยละ 0.93 อำเภอที่มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อำเภอภูสิงห์ อำเภอวังหิน อำเภอบุณฑริก อำเภอขามเฒ่า และกิ่งอำเภอเหล่าเสือโก้ก เฉลี่ยต่อปีร้อยละ 2.16, 1.77, 1.69, 1.63 และ 1.58 ตามลำดับ และในปี 2544 อำเภอที่มีบทบาทในการรองรับประชากรสูง 5 อันดับแรก ได้แก่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอเมืองกันทรลักษ์ณ์ อำเภอเดชอุดม อำเภอวารินชำราบ และอำเภอขุขันธ์ ดังมีรายละเอียดตามตาราง 3.11

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรพื้นที่ศึกษา ระหว่างปี 2540 และ 2544

จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร				ความหนาแน่น		อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร เฉลี่ยต่อปี
		ปี 2540		ปี 2544		2540	2544	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ			
อุบลราชธานี	15,739.13	1,696,795	43.01	1,792,774	42.93	108	114	1.13
อำเภอเมืองอุบลราชธานี	423	215,042	5.45	221,223	5.30	508	523	0.57
อำเภอกุดข้าวปุ้น	330	37,525	0.95	39,761	0.95	114	120	1.19
อำเภอเขมราฐ	526.75	71,462	1.81	75,933	1.82	136	144	1.25
อำเภอเขื่องใน	782.82	107,938	2.74	110,573	2.65	138	141	0.49
อำเภอโขงเจียม	901.8	28,490	0.72	29,123	0.70	32	32	0.44
อำเภอเดชอุดม	1,270.00	158,107	4.01	159,197	3.81	124	125	0.14
อำเภอตระการพืชผล	1,336.00	117,298	2.97	119,961	2.87	88	90	0.45
อำเภอตาลสุม	303	30,387	0.77	31,686	0.76	100	105	0.85

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรพื้นที่ศึกษา ระหว่างปี 2540 และ 2544 (ต่อ)

จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร				ความหนาแน่น		อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร เฉลี่ยต่อปี
		ปี 2540		ปี 2544		2540	2544	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ			
อำเภอนาจะหลวย	652	50,680	1.28	53,935	1.29	78	83	1.28
อำเภอน้ำยืน	1,252.00	90,885	2.30	67,442	1.62	73	54	-5.16
อำเภอภูมทริก	1,416.00	82,315	2.09	89,251	2.14	58	63	1.69
อำเภอพิบูลมังสาหาร	878.63	129,333	3.28	130,240	3.12	147	148	0.14
อำเภอโพธิ์ไทย	558.15	38,798	0.98	41,666	1.00	70	75	1.48
อำเภอม่วงสามสิบ	927.54	80,003	2.03	83,621	2.00	86	90	0.9
อำเภอวารินชำราบ	594	148,726	3.77	152,490	3.65	250	257	0.51
อำเภอศรีเมืองใหม่	1,330.00	59,732	1.51	64,435	1.54	45	48	1.57
อำเภอลำโรง	418	50,627	1.28	52,267	1.25	121	125	0.65
อำเภอสรินธร	394.61	40,598	1.03	43,490	1.04	103	110	1.42
กิ่งอำเภอดอนมดแดง	213	25,374	0.64	26,503	0.63	119	124	0.89
กิ่งอำเภอทุ่งศรีเมือง	254	25,389	0.64	27,021	0.65	100	106	1.29
กิ่งอำเภอนาเยีย	229	22,639	0.57	17,389	0.42	99	76	-4.64
กิ่งอำเภอเหล่าเสือโก้ก	284	23,421	0.59	25,274	0.61	82	89	1.58
กิ่งอำเภอนาตาล	194.84	33,443	0.85	35,063	0.84	172	180	0.97
กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์	270	28,583	0.72	29,870	0.72	106	111	0.9
ศรีสะเกษ	8,839.98	1,394,082	35.34	1,458,969	34.94	158	165	0.93
อำเภอเมืองศรีสะเกษ	540.11	130,791	3.32	138,691	3.32	242	257	1.21
อำเภอกันทรลักษ์	1,236.58	187,529	4.75	198,932	4.76	152	161	1.22
อำเภอกันทรารมย์	664.21	99,130	2.51	102,673	2.46	149	155	0.71
อำเภอขุขันธ์	914.31	140,453	3.56	143,782	3.44	154	157	0.47
อำเภอขุนหาญ	723.06	97,708	2.48	103,387	2.48	135	143	1.16
อำเภอน้ำเกลี้ยง	257.83	40,072	1.02	42,105	1.01	155	163	1.01
อำเภอโนนคูณ	256.85	36,082	0.91	37,494	0.90	140	146	0.78
อำเภอเบ็ญจบุรพ์	49.58	10,668	0.27	10,870	0.26	215	219	0.38
อำเภอปรางค์กู่	285.48	68,791	1.74	69,873	1.67	241	245	0.31

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรพื้นที่ศึกษา ระหว่างปี 2540 และ 2544 (ต่อ)

จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร				ความหนาแน่น		อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร เฉลี่ยต่อปี
		ปี 2540		ปี 2544		2540	2544	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ			
อำเภอโพธาราม	248.85	46,240	1.17	48,008	1.15	186	193	0.76
อำเภอกุสุมาลย์	940.15	45,712	1.16	50,650	1.21	49	54	2.16
อำเภอยางชุมน้อย	209.55	35,922	0.91	37,063	0.89	171	177	0.64
อำเภอราชบุรี	636.67	101,943	2.58	79,341	1.90	160	125	-4.43
อำเภอวังหิน	237.62	42,414	1.08	46,174	1.11	178	194	1.77
อำเภอศรีรัตนะ	236.68	49,756	1.26	52,740	1.26	210	223	1.2
อำเภอห้วยทับทัน	194.59	38,408	0.97	41,037	0.98	197	211	1.37
อำเภออุทุมพรพิสัย	406.61	110,075	2.79	107,113	2.56	271	263	-0.54
กิ่งอำเภอเบญจลักษ์	330.2	34,784	0.88	36,005	0.86	105	109	0.7
กิ่งอำเภอพยุหะ	225.46	36,941	0.94	33,145	0.79	164	147	-2.06
กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ	112.42	23,320	0.59	23,679	0.57	207	211	0.31
กิ่งอำเภอเมืองจันทร์	95.84	17,343	0.44	18,074	0.43	181	189	0.84
ยโสธร	4,161.66	543,283	13.77	553,864	13.26	131	133	0.39
อำเภอเมืองยโสธร	578.22	129,541	3.28	132,696	3.18	224	229	0.49
อำเภอกุดชุม	544	66,332	1.68	66,877	1.60	122	123	0.16
อำเภอค้อวัง	150	27,166	0.69	27,511	0.66	181	183	0.25
อำเภอคำเขื่อนแก้ว	638.4	73,507	1.86	73,762	1.77	115	116	0.07
อำเภอทรายมูล	272.78	32,010	0.81	32,581	0.78	117	119	0.36
อำเภอป่าดัว	308	35,814	0.91	35,734	0.86	116	116	-0.04
อำเภอมหาชนะชัย	45.27	58,509	1.48	59,512	1.43	1,293	1,315	0.34
อำเภอเลิงนกทา	942.8	91,679	2.32	95,265	2.28	97	101	0.78
อำเภอไทยเจริญ	272.2	28,725	0.73	29,926	0.72	106	110	0.84
อำนาจเจริญ	3,076.23	310,660	7.88	370,360	8.87	101	120	3.84
อำเภอเมืองอำนาจเจริญ	583.4	127,032	3.22	130,943	3.14	218	224	0.62
อำเภอชานุมาน	641.93	33,965	0.86	36,741	0.88	53	57	1.63
อำเภอปทุมราชวงศา	364.58	38,545	0.98	41,216	0.99	106	113	1.39

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรพื้นที่ศึกษา ระหว่างปี 2540 และ 2544 (ต่อ)

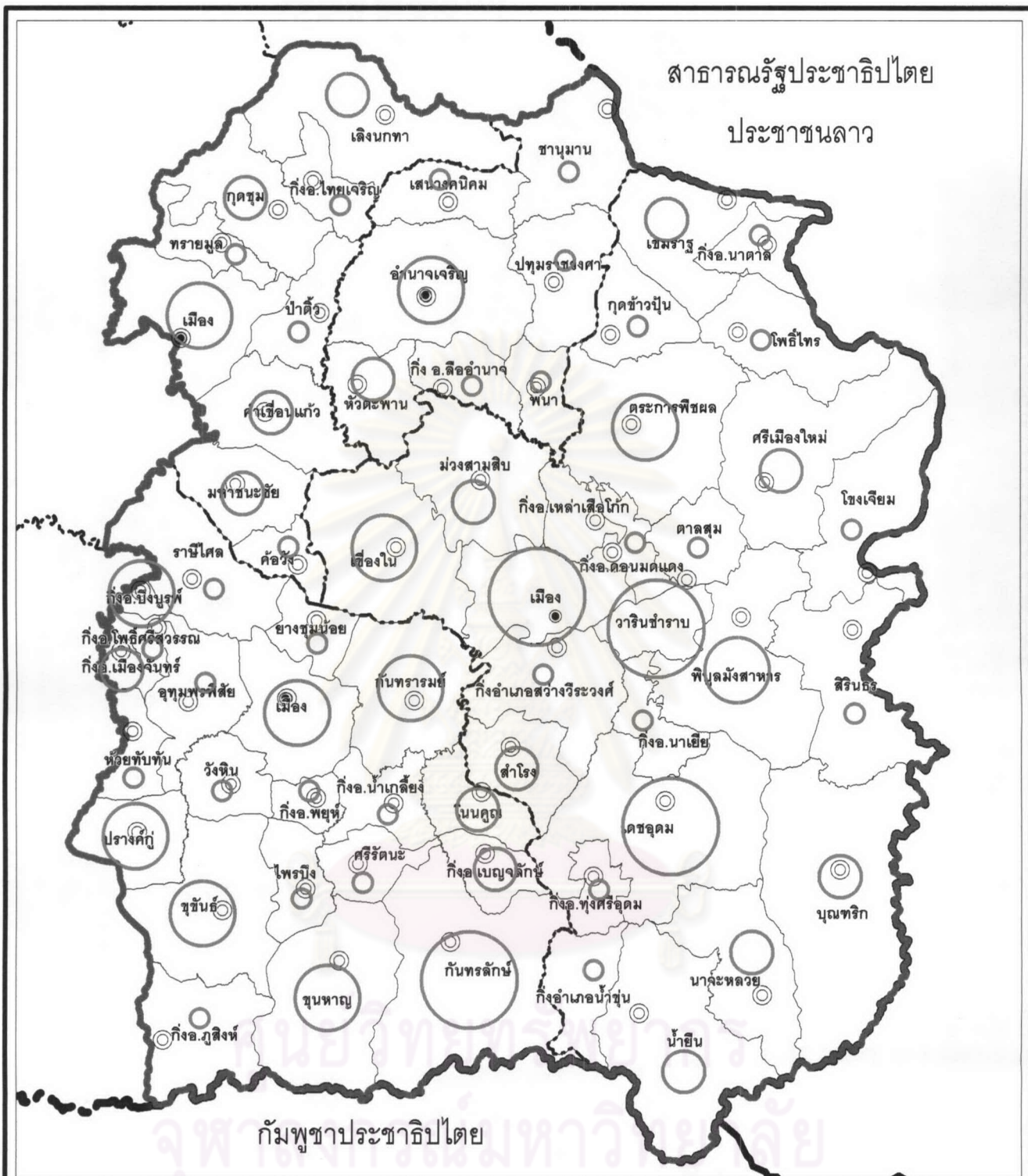
จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร				ความหนาแน่น		อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร เฉลี่ยต่อปี
		ปี 2540		ปี 2544		2540	2544	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ			
อำเภอพนา	226.66	32,260	0.82	32,087	0.77	142	142	-0.11
กิ่งอำเภอลืออำนาจ	209.67	38,579	0.98	37,694	0.90	184	180	-0.46
อำเภอเสนางคนิคม	532	40,279	1.02	40,821	0.98	76	77	0.27
อำเภอหัวตะพาน	518	49,584	1.26	50,856	1.22	96	98	0.51
รวม	31,817	3,944,820	100.00	4,175,967	100.00	123.98	131.3	1.17

ที่มา : สถิติจังหวัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

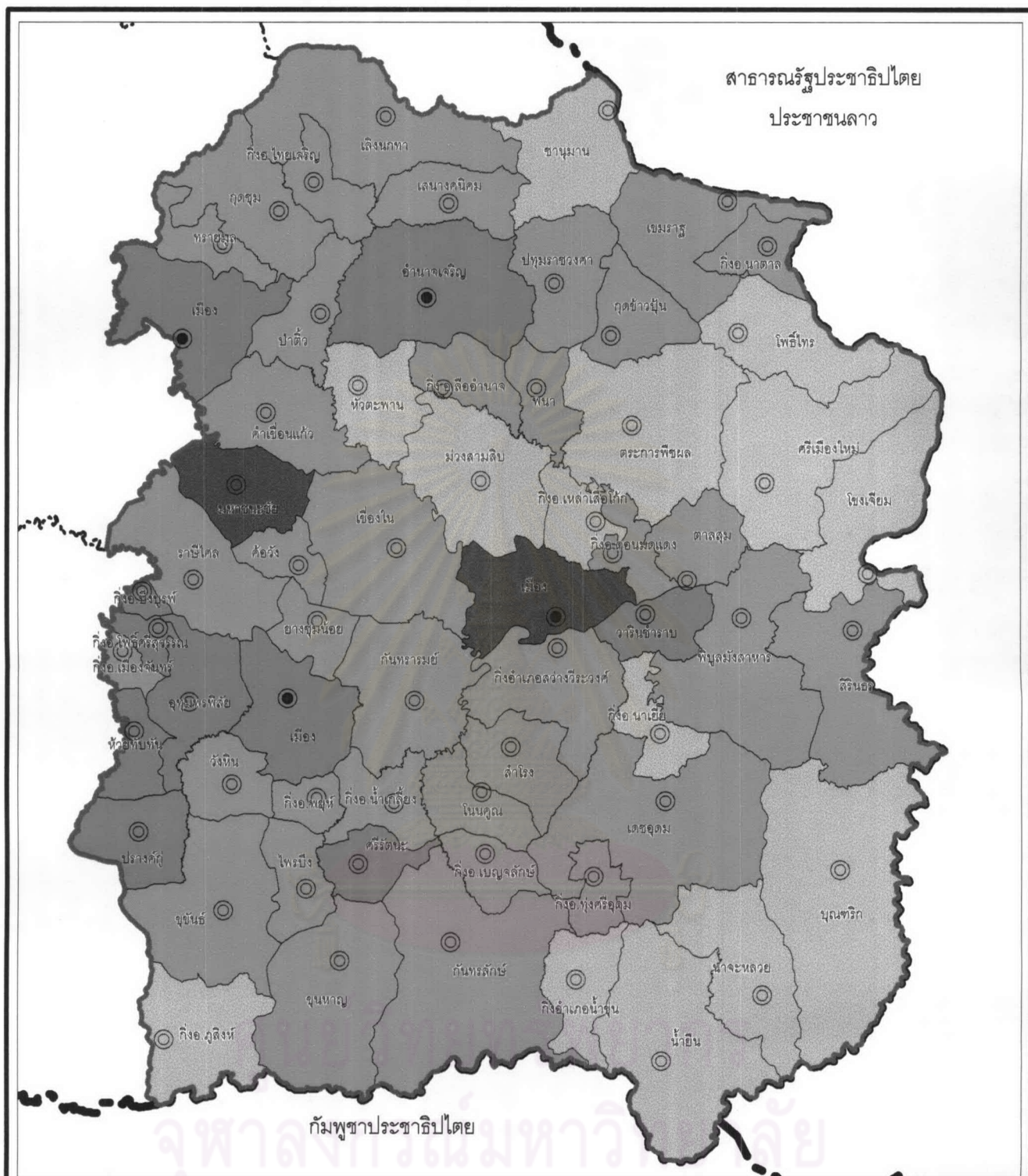

แผนที่ 3.9 แสดงการกระจายตัวของประชากรปี พ.ศ.2544

สัญลักษณ์ ————— ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ————— เส้นเขตประเทศ - - - - - เส้นเขตจังหวัด ————— เส้นเขตอำเภอ		มากกว่า 150,001 คน 100,001 ถึง 150,000 คน 50,001 ถึง 100,000 คน น้อยกว่า 50,000 คน	N W —+— E S
		มาตรการส่วน 1:250,000	

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

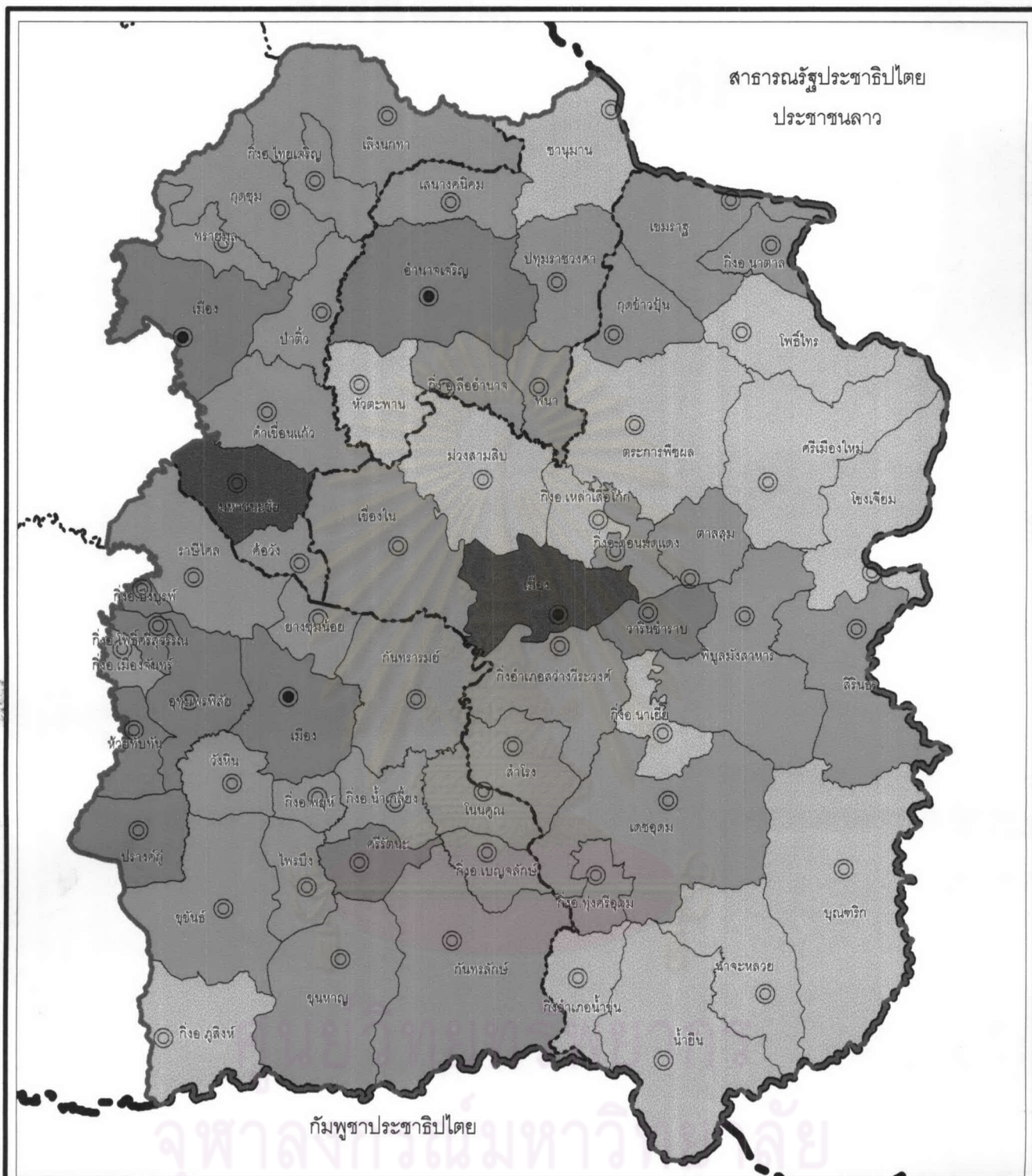
แผนที่ 3.9/1 แสดงความหนาแน่นประชากร ปี 2540

สัญลักษณ์		ความหนาแน่นประชากร	
	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา		มากกว่า 400 คน/ตร.กม.
	เส้นเขตประเทศ		201 - 400 คน/ตร.กม.
	เส้นเขตจังหวัด		101 - 200 คน/ตร.กม.
	เส้นเขตอำเภอ		น้อยกว่า 100 คน/ตร.กม.

มาตราส่วน 1:250,000

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

แผนที่ 3.9/2 แสดงความหนาแน่นประชากร ปี 2544

สัญลักษณ์		ความหนาแน่นประชากร	
	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา		มากกว่า 400 คน/ตร.กม.
	เส้นเขตประเทศ		201 - 400 คน/ตร.กม.
	เส้นเขตจังหวัด		101 - 200 คน/ตร.กม.
	เส้นเขตอำเภอ		น้อยกว่า 100 คน/ ตร.กม.

มาตราส่วน 1:250,000

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

3.4.4. สภาพการจ้างงาน แรงงานและกำลังแรงงาน นับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนในการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งการพัฒนาทางด้านกรท่องเที่ยวด้วย จากข้อมูลประชากรแรงงานและการมีงานทำของพื้นที่ศึกษา ใน พ.ศ. 2544 ทราบว่าพื้นที่ศึกษามีโครงสร้างประชากรวัยแรงงาน ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 54.03 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้มีงานทำร้อยละ 49.02 และผู้ว่างงาน ร้อยละ 4.58 ผู้มีงานทำในภาคเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ 64.98 ของผู้มีงานทำทั้งหมด ส่วนผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 33.66 โดยมีกำลังแรงงานในภาคโรงแรมและภัตตาคาร ซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 18.02 โดยแต่ละจังหวัดมี โครงสร้างประชากรวัยแรงงาน ดังนี้ (ตามตาราง 3.12)

จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนแรงงานมากที่สุด รองลงมาคือ ศรีสะเกษ ยโสธรและอำนาจเจริญ ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้มีงานทำ โดยจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนผู้มีงานทำมากที่สุด รองลงมา คือ ยโสธร ศรีสะเกษและอำนาจเจริญ และเมื่อวิเคราะห์การว่างงาน ทราบว่าจังหวัดศรีสะเกษ มีอัตราการว่างงานมากที่สุด รองลงมาคือ อำนาจเจริญ ยโสธร และอุบลราชธานี ตามลำดับ (ตารางที่ 3.12)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 3.12 ข้อมูลแรงงานในพื้นที่ศึกษา ปี 2544

ประเภทแรงงาน	อุปถ	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ศรัทธะเกษ	ร้อยละ	ยโสธร	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
ประชากรรวม	1,705,089	100.00	361,889	100.00	1,420,556	100.00	587,967	100.00	4,075,501	100.00
แรงงาน	916,443	53.75	181,628	50.19	791,502	55.72	312,265	53.11	2,201,838	54.03
ผู้ม้งงานทำ	911,739	53.47	151,747	41.93	641,614	45.17	292,653	49.77	1,997,753	49.02
ว่างงาน	4,704	0.28	29,880	8.26	133,449	9.39	18,612	3.17	186,645	4.58
ผู้ม้งงานทำภาคเกษตรกรรม	637,089	37.36	77,983	21.55	387,371	27.27	195,652	33.28	1,298,095	64.98
ผู้ม้งงานทำนอกภาคเกษตรกรรม	274,650	16.11	73,764	20.38	254,243	17.90	69,821	11.87	672,478	33.66
ภาคโรงแรมภัตตาคาร	95,083	5.58	4,129	1.14	14,268	1.00	7,706	1.31	121,186	18.02

ที่มา สำนักงานบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานสถิติจังหวัด

3.5. สภาพทั่วไปด้านสังคม

สภาพสังคมปัจจุบัน ประชากรของพื้นที่ศึกษา ส่วนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท ประมาณร้อยละ 80 และเป็นประชากรในเขตชุมชนเมืองประมาณ ร้อยละ 74 ของครัวเรือนทั้งหมด (บรรยายสรุปจังหวัด) นอกนั้นประกอบอาชีพอื่นเช่น รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น พื้นที่ศึกษาเป็นจังหวัดเกษตรกรรม การว่างงานโดยทั่วไป จึงเกิดขึ้นหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นส่วนใหญ่

สภาพสังคมปัจจุบันมีลักษณะดั้งเดิมกึ่งสังคมเมือง ประชากรส่วนใหญ่รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีสืบเนื่องกันมา ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเชื้อชาติหรือชนกลุ่มน้อย ภาษาที่ใช้พูดในปัจจุบันมีหลาย ภาษา ได้แก่ ภาษากลาง ภาษาไทย-อีสาน ภาษาเขมร มีพูดกันตามแนวชายแดนด้านอำเภอกันทรลักษ์ และบางส่วนของอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประชากรในพื้นที่ศึกษานับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 95 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 5 นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นๆ (บรรยายสรุป จังหวัด)

3.5.1. บริการการศึกษา ด้านการศึกษา ในพื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตความรับผิดชอบของ เขตการศึกษา 10 (จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และอำนาจเจริญ) เขตการศึกษา 11 (จังหวัดศรีสะเกษ) มีสถาน ศึกษาทั้งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้น 2,910 แห่ง โดย สถานศึกษาส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รองลงมา คือ ศรีสะเกษ ยโสธรและ อำนาจเจริญ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายชื่ออำเภอพบว่าอำเภอที่มีสถานศึกษามากกว่า 100 แห่ง มีหลายอำเภอและกระจายอยู่ทุกจังหวัดในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอเดชอุดม และอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนระดับต้น ได้แก่ ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา มีให้บริการกระจายอยู่ทั่วไป มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทั้งสถาบัน ของรัฐและ เอกชน รวมทั้งมีการจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่จังหวัด อุบลราชธานี ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความหลากหลายในสาขาวิชาที่สามารถตอบสนองของความต้องการทาง ด้านวิชาการของชุมชนในท้องถิ่น โดยเน้นส่วนตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้เปิดสอนหลายสาขา อาชีพซึ่งรวมถึงสาขาการท่องเที่ยว ที่มีทั้งหลักสูตรภาษาไทย และหลักสูตรนานาชาติ นอกจากนี้ในพื้นที่ ศึกษายังมีโครงการที่จะสร้างมหาวิทยาลัยมหิดล ที่จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการ สืบหาแหล่งที่ตั้งที่เหมาะสมแต่โอกาสสร้างมีแน่นอน นอกจากนี้ยังมีวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยรามคำ แห่ง ที่จังหวัดศรีสะเกษ และอุบลราชธานี และมีการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ วิทยาลัยสารพัด ช่าง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน และยังมีบริการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงานทุกระดับตลอดจนการจัด หาเครื่องมือเครื่องจักร สำหรับฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราส่วนครูต่อ นักเรียน อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และไม่แตกต่างกันมากนัก โรงเรียนมัธยมในเมืองใหญ่จะมีบทบาทรับนักเรียนจากอำเภอรอบนอกและชนบท จึงทำ

ให้จังหวัดใหญ่ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญ มีจำนวนนักเรียนต่อห้องสูง สัดส่วนของ ครู : นักเรียน ในแต่ละพื้นที่มีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานสถิติจังหวัด , 2544)

จังหวัดอุบลราชธานี	1:21	คน
จังหวัดศรีสะเกษ	1:21	คน
จังหวัดยโสธร	1:18	คน
จังหวัดอำนาจเจริญ	1:21	คน

3.5.2. ด้านสาธารณสุข ในอดีตการให้บริการของรัฐทางด้านสาธารณสุขยังไม่ทั่วถึงส่งผลให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยอยู่ในมาตรฐานที่ต่ำกว่าทุกภาค แต่ปัจจุบันได้รับการเอาใจใส่จากภาครัฐมากขึ้น (ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัด ปี 2540) ในพื้นที่ศึกษามีโรงพยาบาลระดับจังหวัดกระจายอยู่ครบทุกจังหวัด โดยมีโรงพยาบาลอุบลราชธานี ทำหน้าที่เป็นโรงพยาบาลศูนย์กลางขนาดใหญ่และทันสมัยและยังมีโรงพยาบาลระดับอำเภอครบทุกอำเภอมีสถานีอนามัย ซึ่งเป็นบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานครบทุกตำบล นอกจากนี้ยังมีการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้นสำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ เช่น จุดให้บริการที่ผามออีแดง และด้านการค้าขายแดนช่องเม็ก ในพื้นที่ศึกษามีสัดส่วนส่วนแพทย์ ต่อประชากร จำแนกรายจังหวัด ดังนี้ (สำนักงานสถิติจังหวัด , 2544)

จังหวัดอุบลราชธานี	1:10,552	คน
จังหวัดศรีสะเกษ	1:22,427	คน
จังหวัดยโสธร	1:13,023	คน
จังหวัดอำนาจเจริญ	1:19,852	คน

3.6. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

3.6.1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวนับว่าเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญมากประการหนึ่งของการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา และประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม (โครงการอบรมมัคคุเทศก์, 2540 : 4)

ภาคอีสาน เป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล คิดเป็น 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ทิศเหนือ และทิศตะวันออกติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งอาณาเขต ทิศใต้ ติดกับประเทศกัมพูชา โดยมีเทือกเขาสันกำแพงและพนมดงรักเป็นแนวแบ่งอาณาเขต ทิศตะวันตกมีเทือกเขาตงพญาเย็น และเพชรบูรณ์กั้นเขตแดนระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับภาคกลาง และภาคเหนือ ลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบสูง บริเวณตอนกลางของภาคมีเทือกเขาภูพานพาดยาว ตั้งแต่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้พื้นที่บริเวณด้านเหนือและด้านตะวันออกเฉียงเหนือของ

ภาค ลาดเฉียงสู่มแม่น้ำโขง เรียกบริเวณนี้ว่า แอ่งสกลนคร มีลำน้ำสายสั้น ๆ เช่น ลำน้ำเลย ลำน้ำสงคราม ห้วยหลวง ลำน้ำก่ำ ลำน้ำอุ้น และลำน้ำพุง ไหลลงแม่น้ำโขง ส่วนด้านทิศใต้ของเทือกเขาภูพาน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เรียกว่า แอ่งโคราช มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำมูลและแม่น้ำชี จากความแตกต่างของสภาพลักษณะภูมิประเทศ ที่มีสภาพเป็นทั้งที่ราบลุ่ม ที่ราบสูง และภูเขา ส่งผลให้เกิดความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่มากมาย ทั้งน้ำตก ภูเขา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ถือเป็นแม่เหล็กในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ได้แก่ ทิวทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำโขง ที่จังหวัดอำนาจเจริญ หรือแม่น้ำสองสี และลักษณะเด่นแห่งความเป็นตะวันออกสุดของอีสาน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี สวนรุกขชาติป่าลำดวนที่ใหญ่ที่สุดในอีสาน มีความเป็นธรรมชาติ ที่จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงเข้ากับกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับประเทศ สปป.ลาว เช่น กลุ่มปากเซ ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของ สปป.ลาว ผ่านทางด้านช่องเม็กของประเทศไทย เป็นต้น

ในด้านศิลปวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นและแต่ละจังหวัด ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งบ่งบอกถึงความเชื่อ ค่านิยม ศาสนาและรูปแบบการดำเนินชีวิตตลอดจนอาชีพของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี สาเหตุที่ภาคอีสานมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการเป็นศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติ และมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนในประเทศใกล้เคียง จนก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น ประชาชนชาวอีสานแถบจังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ ที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว ประชาชนของทั้งสองประเทศมีการเดินทางไปมาหาสู่กัน ทำให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและประเพณีระหว่างกัน ซึ่งเราจะพบว่าชาวไทยอีสานและชาวลาวแถบลุ่มแม่น้ำโขง มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายๆกันและรูปแบบการดำเนินชีวิตก็มีความคล้ายคลึงกันด้วย รวมทั้งชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในช่วงสงครามเวียดนาม ก็ได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมของเวียดนามเข้ามาด้วย แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมของชาวเวียดนามได้ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีสานเพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่นโดยเฉพาะชาวเวียดนามที่เป็นวัยรุ่นในปัจจุบันได้รับการศึกษาที่ดีเหมือนกับชาวไทยทุกประการจนแยกไม่ออกว่าเป็นคนไทยอีสานหรือคนเวียดนามกันแน่ ส่วนประชาชนที่อยู่ทางจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ มีการติดต่อกับประชาชนชาวกัมพูชาก็จะรับเอาวัฒนธรรมของกัมพูชามาประยุกต์ใช้ซึ่งส่วนใหญ่แล้ววัฒนธรรมประเพณีของคนทั้งสองเชื้อชาติก็มีความคล้ายคลึงกันอยู่แล้ว

ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และวัฒนธรรมต่างๆ ก็มีความแตกต่างกันตามแต่ละท้องถิ่นและแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆของไทย ทั้งวัฒนธรรมทางด้านมรดกทางชีวิต และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ซึ่งเราสามารถเรียนรู้รูปแบบวัฒนธรรมที่ติงามของชาวอีสานผ่านทางประเพณีต่างๆ ที่ชาวอีสานจัดขึ้นและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมอีสานได้เป็นอย่างดี เช่น ประเพณี

แห่งประเทศไทยที่จังหวัดอุบลราชธานี ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร เป็นต้น งานบุญ งานประเพณีต่างๆ ที่ชาวอีสานในท้องถิ่นได้จัดขึ้น นับว่าเป็นสื่อที่ดีในการถ่ายทอดแนวความคิดค่านิยม ความเชื่อ ศาสนา วิถีการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นนั้นๆ และเป็นปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเพื่อพัฒนาโครงข่ายและแบบแผนในการเดินทางท่องเที่ยวภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่จะประทับใจในวัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสาน

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยว โดยอ้างอิงแนวทางที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดแบ่งไว้ โดยกำหนดนิยามและความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ (รายงานฉบับสมบูรณ์แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย: 2545, 3-2)

1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ทะเล หาดทราย เป็นต้น

2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุและศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม กิจกรรม วิถีชีวิต หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยวในลักษณะของวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม ไร่ สวน เป็นต้น

3.6.1.1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา จากข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ทำการสำรวจและรวบรวมโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทราบว่าพื้นที่ศึกษามีจำนวนแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบัน และมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปชมกันแล้ว ตั้งแต่นักท่องเที่ยวชาวท้องถิ่นใกล้เคียง จนถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นจำนวน 87 แห่ง แยกเป็นจังหวัดอุบลราชธานี 48 แห่ง ศรีสะเกษ 13 แห่ง ยโสธร 10 แห่ง และอำนาจเจริญ 16 แห่ง แบ่งได้ 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 38 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนา 35 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี 16 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท จะกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีค่อนข้างมาก ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จะมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และศาสนากระจายอยู่มากที่สุด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดยโสธรและอำนาจเจริญ จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันในระดับท้องถิ่น (เพ็ญพักตร์ ศรีทอง , ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและภูมิภาค อินโดจีน : 2541)

ตารางที่ 3.13 แสดงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา แยกประเภทรายจังหวัด

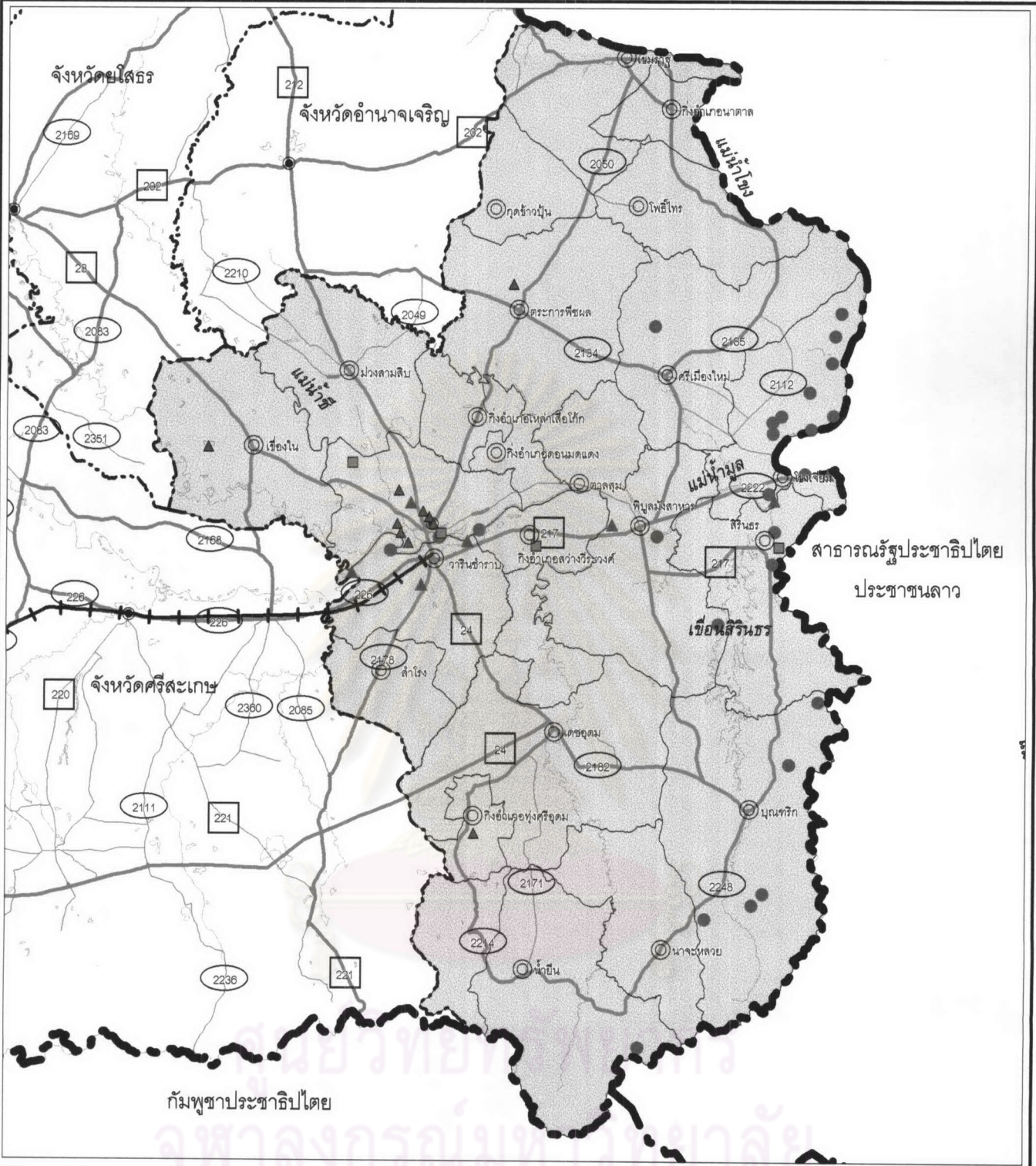
จังหวัด	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี
ชโสธร	อุทยานภูเก้าพระ ภูทางเกวียน	พระธาตุก่องข้าวน้อย หอไตร บ้านสงเปือย	วัดมหาธาตุ บ้านศรีฐาน (หมอนขิด) พระพุทธรูปจำลองบ้านหนองยาง สวนสาธารณะพญาแถน ประเพณีบุญบังไฟ จัดขึ้นในวัน เสาร์-อาทิตย์ที่ 2 ของเดือน พฤษภาคม
ศรีสะเกษ	สวนลึงบ้านห้วย บึงนกเป็ดน้ำ น้ำตกสำโรงเกียรติ น้ำตกห้วยจันทร์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า- พนมดงรัก สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์	ปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทบ้านปราสาท ปราสาทคู ปราสาทบ้านสมอ ปราสาทเขาพระวิหารและ- ผามออีแดง ปราสาทภูฝ้าย	
อุบลราชธานี	หาดวัดใต้ หาดคูเดื่อ อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ถ้ำเขวาสินธุ์ชัย เสาเฉลียง แก่งตะนะ น้ำตกตาดโตน แม่น้ำสองสี อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ถ้ำมิด	วัดหนองบัว วัดสุปฏิญนารามวรวิหาร วัดมหานาราม วัดทุ่งศรีเมือง วัดศรีอุบลรัตนาราม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ- อุบลราชธานี วัดแจ้ง วัดบูรพาราม	หมู่บ้านหัตถกรรมและผลิต- ดอกไม้อำเภอวารินชำราบ ประเพณีแข่งเรืออำเภอพิบูล- มังสาหาร ประมาณเดือน พฤศจิกายนของทุกปี ประเพณีไหลเรือไฟอุบลราชธานี จัดขึ้นประมาณเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี กลุ่มทอผ้าไหมบ้านปะอาว กลุ่มแม่บ้านทอผ้าก๊ระตุก -

ตารางที่ 3.13 แสดงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา แยกประเภทรายจังหวัด (ต่อ)

จังหวัด	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี
	น้ำตกสร้อยสวรรค์ น้ำตกทุ่งนาเมือง น้ำตกแสงจันทร์ น้ำตกห้วยทรายใหญ่ อุทยานแห่งชาติ- ภูจอง-นายอย น้ำตกถ้ำดักเตว เขื่อนสิรินธร แก่งสะพือ ป่อน้ำบัน ป่าดงนาทาม	วัดบ้านนาเมือง แหล่งโบราณคดีบ้าน- ก้านเหลือง ผาแต้ม วัดถ้ำคูหาสวรรค์ วัดภูเขาแก้ว วัดหนองป่าพง แหล่งโบราณคดีและ ศิลปบ้านชีทวน หอไตรกลางน้ำบ้านขุหลุ ปราสาทบ้านเบ็ญ วัดป่านานาชาติ	บ้านโนนสว่าง ประเพณีสงกรานต์แก่งสะพือ ประมาณวันที่ 13-15 เมษายน ของ ทุกปี ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประมาณ เดือนกรกฎาคม ของทุกปี บ้านปะอาว ชายแดนช่องเม็ก บ้านท่าซ้องเหล็ก
อำนาจเจริญ	ทิวทัศน์ริมฝั่งโขง อุทยานแห่งชาติภูสระ- ดอกบัว ภูผาแต้ม ผามะเกลือ ลานหินบนภูวัด ภูผาหอม ภูสระดอกบัว ภูผาแตก ลานหินและป่าเต็งรังแควะ	พุทธอุทยานและพระมณฑล มิ่งเมือง วัดถ้ำแสงเพชรหรือวัดศาลา พันห้อง วัดโพธิ์ศิลา วัดพระเหลาเทพนิมิต วัดไชยติการาม	แหล่งทอผ้าไหมบ้านสร้อย ประเพณีการแข่งเรือยาว ประมาณ เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนที่ 3.10 แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภท จังหวัดอุบลราชธานี

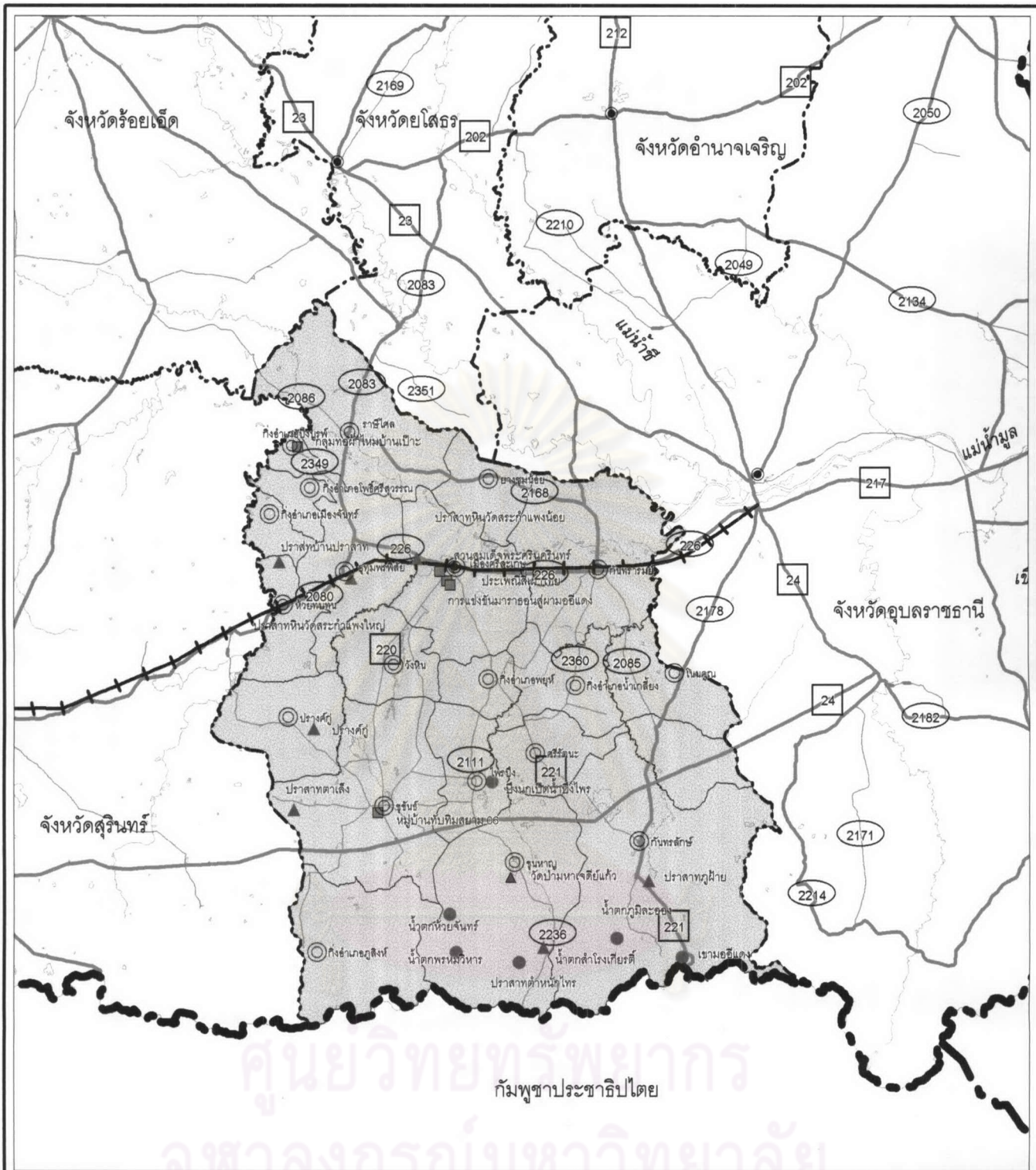
- สัญลักษณ์**
- เส้นเขตประเทศ
  - เส้นเขตจังหวัด
  - ถนน
  - ทางรถไฟ
  - เส้นทางน้ำ
  - แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
  - แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
  - แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

มาตราส่วน 1:1,100,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนที่ 3.11 แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภท จังหวัดศรีสะเกษ

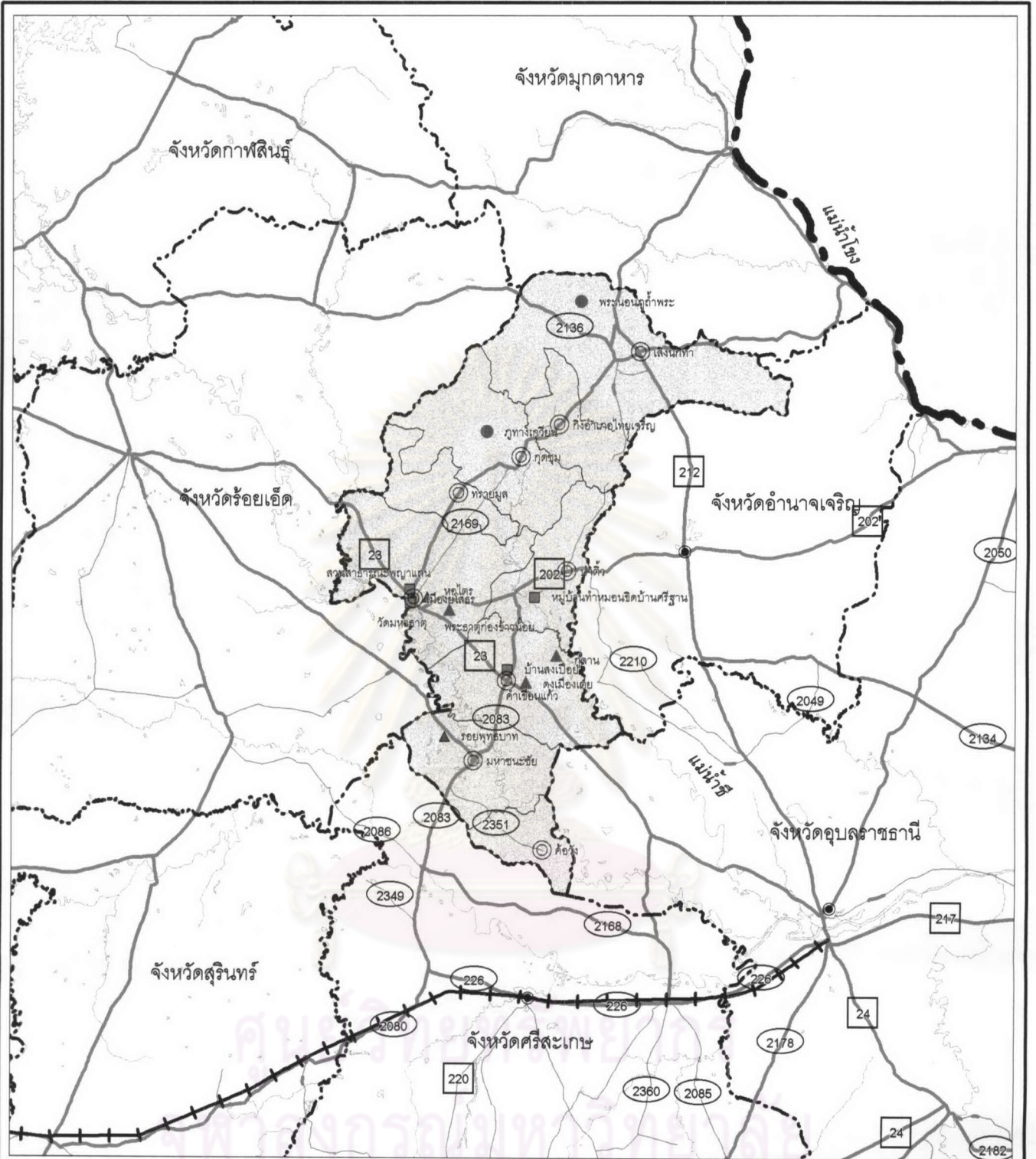
สัญลักษณ์

	เส้นเขตประเทศ		แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
	เส้นเขตจังหวัด		แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
	ถนน		แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม
	ทางรถไฟ		
	เส้นทางน้ำ		

มาตราส่วน 1:1,100,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนที่ 3.12 แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภท จังหวัดยโสธร

สัญลักษณ์

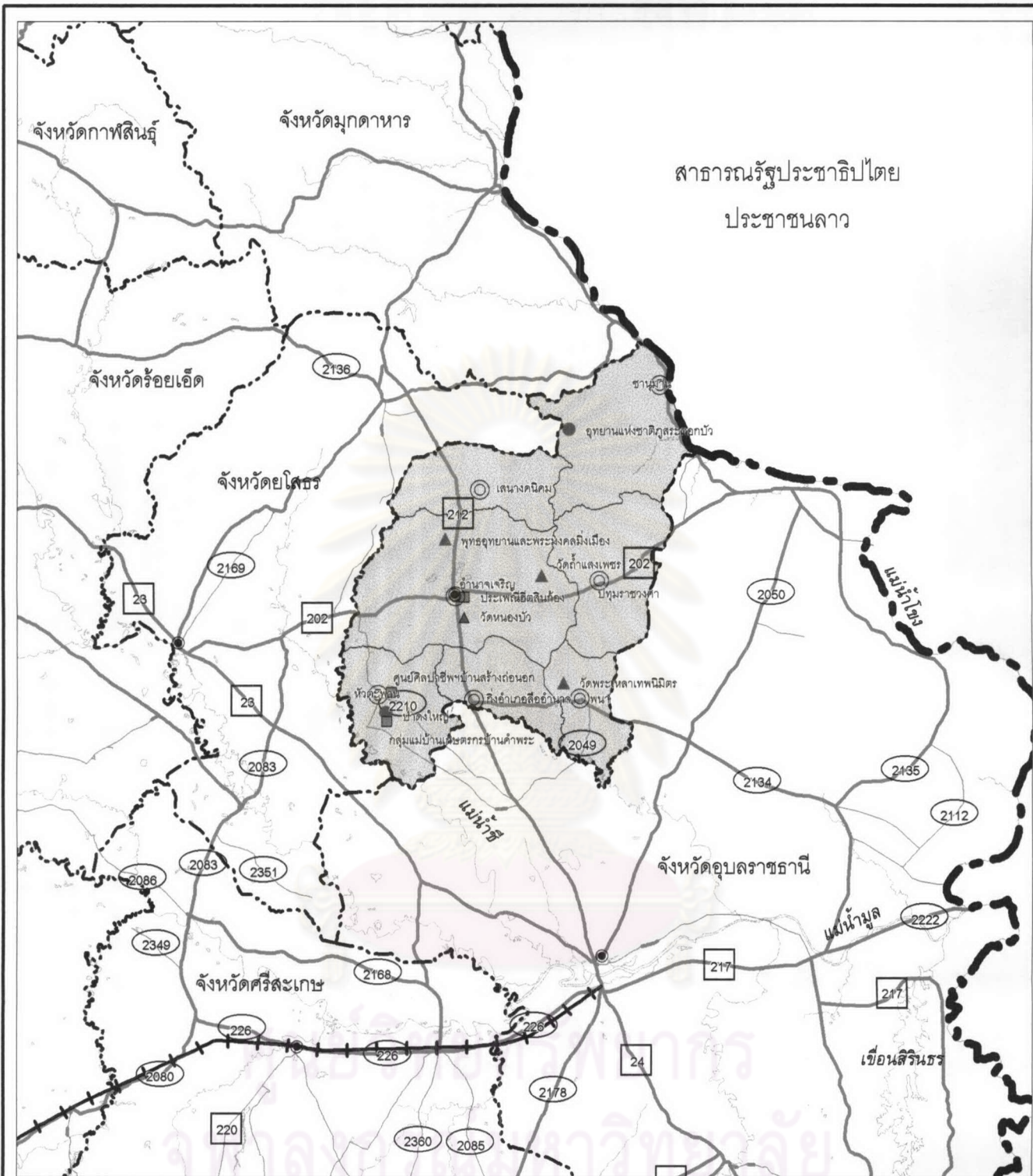
	เส้นเขตประเทศ		แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
	เส้นเขตจังหวัด		แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
	ถนนสายหลัก		แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม
	ทางรถไฟ		
	เส้นทางน้ำ		

มาตราส่วน 1:1,100,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนที่ 3.13 แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภท จังหวัดอำนาจเจริญ

สัญลักษณ์

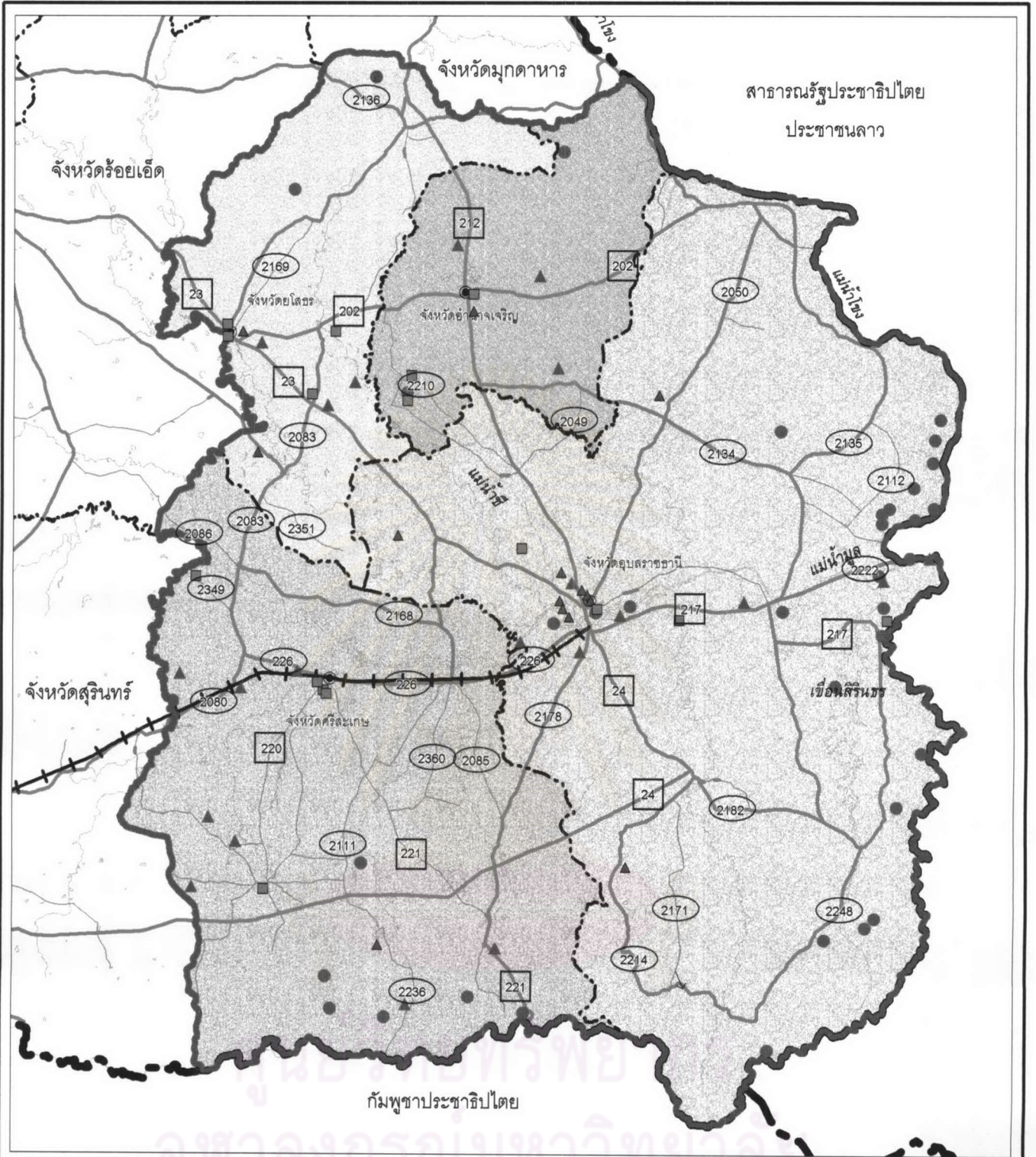
	เส้นเขตประเทศ		แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
	เส้นเขตจังหวัด		แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
	ถนน		แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม
	ทางรถไฟ		
	เส้นทางน้ำ		

มาตราส่วน 1:1,100,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนที่ 3:14 แสดงแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทรวมทั้ง 4 จังหวัด

สัญลักษณ์

	เส้นเขตประเทศ		เส้นเขตจังหวัด		แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
	ถนนสายหลัก		แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์		แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม
	ทางรถไฟ		เส้นทางน้ำ		

มาตราส่วน 1:270,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.6.1.2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน พื้นที่ศึกษาทางด้านจังหวัดอุบลราชธานี มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศ สปป.ลาว และทางด้านจังหวัดศรีสะเกษ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศ กัมพูชา ซึ่งทั้งสองประเทศมีบทบาทต่อพื้นที่ศึกษาทั้งด้านการค้าชายแดนและด้านการท่องเที่ยว ที่เป็นที่ยุ้ จักกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มผู้เยี่ยมชม เยือน ได้แก่

(1) ประเทศ สปป.ลาว ด้านการค้าชายแดนช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เป็น จุดผ่านแดนถาวรไทย - ลาว ด้านการค้าชายแดนช่องเม็ก เป็นจุดเชื่อมต่อกับประเทศ สปป.ลาว เมือง ปากเซ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การค้าและการปกครอง ของแขวงจำปาสัก และเป็นจุดกระจาย การท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่อง เที่ยวของไทย ได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวปากเซ ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่เมืองปากเซ และ ใกล้เคียง ได้แก่ เมืองบางเจียงจะเริงสูง เมืองชนะสมบุญ และเมืองโพนทอง ซึ่งมีเมืองปากเซ เป็น แหล่งท่องเที่ยวหลัก และมีช่องเม็กเป็นด่านชายแดนติดต่อกับประเทศไทย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มี 11 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2 แห่ง คือ น้ำตกตาดหลักแปด น้ำตกตาดฤาษี แหล่งท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ 1 แห่ง คือ วัดโพธิ์ ไช แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม 6 แห่ง คือ วัดโพธิ์รัตนศาสดาราม วัดพระ บาท ตลาดแลง (ชีวิตชาวบ้าน) ตลาดเช้า (สินค้าที่ระลึก) บ้านหลักสิบเก้า บ้านสะพาย และแหล่งท่องเที่ยว สถาปัตยกรรม 2 แห่ง คือ สะพานฝรั่งเศส (ข้ามเซโดน) วังเจ้าบุญอุ้ม (โรงแรมจำปาสักพาเลซ) (โครงการ จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาสามเหลี่ยมท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทยลาว กัมพูชา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) จากเมืองปากเซ สามารถเชื่อมต่อไปยังแขวงจำปาสักได้ทั้งโดยทางถนน (ข้ามแพขนานยนต์) และทางเรือ โดย ใช้เวลาเดินทางเพียง 1.5 ชั่วโมง โดยแขวงจำปาสัก เป็นแขวงที่เก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ยาวนาน และมีกลุ่ม แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ทั้งประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม เป็นต้น

การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ระหว่างประเทศไทย กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การติดต่อเชื่อมโยงกับประเทศ สปป.ลาว นอกจากจะสามารถเชื่อมโยงกันได้ทางแหล่งท่องเที่ยว ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังสามารถเดินทางติดต่อเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวได้ทั้งทางรถยนต์และทาง อากาศ ทางอากาศได้แก่ เส้นทางการบินจากกรุงเทพมหานคร ถึงนครเวียงจันทน์ จากนั้นก็เดินทางต่อ จากเวียงจันทน์ ไปแขวงจำปาสัก โดยเครื่องบินภายในประเทศ แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ที่เดินทางไป แขวงจำปาสัก นิยมเดินทางผ่านประเทศไทยทางด้านการค้าชายแดนช่องเม็กมากกว่า (โครงการจัดทำ แผนปฏิบัติการพัฒนาสามเหลี่ยมท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา , สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย , 2543) เนื่องจากสามารถเดินทางลงสนามบินอุบลราชธานี แล้วเดินทางต่อไปยัง แขวงจำปาสักได้สะดวกกว่า แต่การเชื่อมต่อระหว่างสนามบินอุบลราชธานี กับสนามบินจำปาสักใน ปัจจุบันยังไม่มีเส้นทางการบิน

(2) ประเทศกัมพูชา การติดต่อเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทางด้านจังหวัดศรี สะเกษ ตรงกับแขวงเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น ประเภทธรรมชาติ ได้

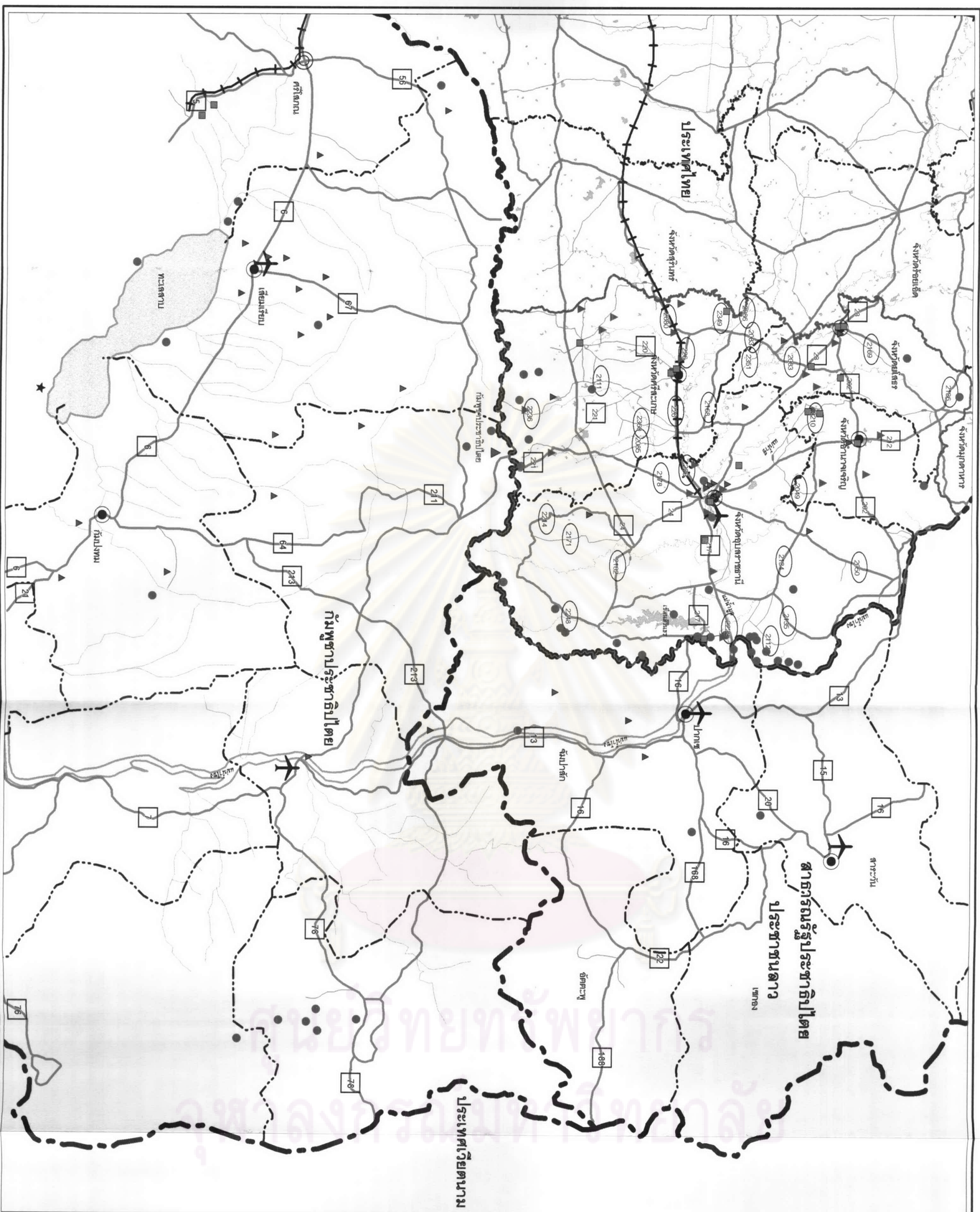
ได้แก่ ถนนเลียบแม่น้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำหลายชนิด และเป็นถิ่นที่อยู่ของโลมาน้ำจืด นอกจากนี้ยังมี แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ปราสาทตาพรหม ปราสาทบายน นครวัด และบันทายสรี ปราสาทเขาพระวิหาร ตรงข้ามกับจุดท่องเที่ยวผามออีแดงของไทย ตั้งอยู่บ้านภูมิชลอล อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ จุดขึ้นชมเขาพระวิหาร จะอยู่ตรงฝั่งไทย ถือเป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ จุดหนึ่งของไทย

การเดินทางติดต่อเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา โดยมีจุดประสงค์เพื่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว สามารถเดินทางติดต่อเชื่อมโยงกันได้ ทั้งทางบกและทางอากาศ ทางบกได้แก่ บริเวณตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณช่องอานม้า อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี และด่านการค้าชายแดนถาวรไทย-กัมพูชา ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และจุดท่องเที่ยวผามออีแดง (ปราสาทเขาพระวิหาร) ตรงจุดสิ้นสุดทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 221 อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนการเดินทางติดต่อเชื่อมโยงกันทางอากาศระหว่างไทยและกัมพูชา สามารถติดต่อเชื่อมโยงกันได้ 2 เส้นทาง คือ กรุงเทพฯ - พนมเปญ และกรุงเทพฯ - เสียมเรียบ ทั้งสองเส้นทางนี้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่สำคัญ ระหว่างไทย-กัมพูชา

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ที่อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร และหอการค้าจังหวัดอุบลราชธานี ถึงแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนี้ ทราบว่ากำลังมีโครงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 3 ประเทศ ที่เรียกว่า "สามเหลี่ยมมรกต" ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงกันทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ขณะนี้อยู่ในระหว่างการเจรจาต่อรองถึงเงื่อนไข ข้อตกลงอันเป็นที่ยอมรับของทั้ง 3 ฝ่าย คาดว่าน่าจะสำเร็จในเวลาอันใกล้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อภูมิภาคนี้ ทั้งในด้านการค้า การลงทุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว ถ้าหากโครงการนี้สำเร็จจะเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มากขึ้น เพราะสามารถเดินทางเชื่อมโยงท่องเที่ยวได้ทั้ง 3 ประเทศ โดยผ่านเข้าไปทางศรีสะเกษ กัมพูชาและเชื่อมต่อไปยังประเทศลาวได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.15 แสดงตำแหน่งสถานีท่องเที่ยวของ ไทย ลาว กัมพูชา

- สัญลักษณ์**
- (thin solid line) ขอบเขตพื้นที่ศึกษา
  - (thick solid line) เส้นเขตประเทศ
  - - - (dashed line) เส้นเขตจังหวัด
  - (solid line) ถนน
  - (line with cross-ticks) ทางรถไฟ
  - (line with vertical ticks) เส้นทางน้ำ
  - (circle) ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
  - (circle) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
  - ▲ (triangle) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
  - (square) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

มาตราส่วน 1:1,750,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.6.2. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะในการเดินทางไปยังสถานที่เพื่อการท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่น่าท่องเที่ยวจะคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือ ความสะดวก และความปลอดภัย ในการเดินทาง ถ้าหากนักท่องเที่ยวไม่ได้รับความปลอดภัยไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และถูกเอาเปรียบในการซื้อสินค้า ได้รับบริการอันไม่เป็นที่น่าพอใจ ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและผลประโยชน์ ที่ท้องถิ่นหรือประเทศควรจะได้รับก็พลอยสูญเสียไปด้วย

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งประเภทที่เป็นธุรกิจเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ด้านโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารและธุรกิจการจัดนำเที่ยว ร้านค้าปลีก เป็นต้น ส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวโดยอ้อม ได้แก่ ธุรกิจชกอบรีด ธุรกิจผลิตสิ่งพิมพ์การท่องเที่ยว การผลิตสินค้า เกษตรกรรม และสินค้าหัตถกรรมต่างๆ เป็นต้น (ดูขุมนสาย , หลักวิชาการท่องเที่ยว : 138)

สำหรับการศึกษาในเรื่องบทบาทการท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่ในครั้งนี้จะทำการศึกษาในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในเรื่องของที่พักโรงแรม ภัตตาคารและร้านอาหาร สินค้าพื้นเมือง และธุรกิจจัดนำเที่ยว เนื่องจากเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง และเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และข้อมูลสนับสนุนในการทำการศึกษ

3.6.2.1. สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ศึกษา

(1) ที่พักและโรงแรม สถานที่พักรวมหรือที่พักรวม หมายถึง โรงแรมหรือสถานประกอบการที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้เป็นที่พักชั่วคราว สถานที่พักรวมเป็นปัจจัยสำคัญทางการท่องเที่ยว เนื่องจากก่อให้เกิดการหมุนเวียนของกระแสการเงินภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่จ่ายให้เป็นค่าพักรวมคิดเป็นสัดส่วนแล้วประมาณ 2 ใน 5 ส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จ่ายไปในการท่องเที่ยว รองจากค่าอาหารและค่าพาหนะในการเดินทาง (ศรัญญา วรากุลวิทย์, ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว , 2546 : 143)

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัด และจากบรรยายสรุปภาพรวมจังหวัด ทราบว่าในปี 2544 พื้นที่ศึกษามีสถานที่พักรวมประเภทต่างๆ ทั้ง 4 จังหวัด รวม 74 แห่ง มีจำนวนห้องพัก 3,796 ห้อง (สถานการณ์การเข้าพักแรม ปี 2544 , กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ซึ่งสถานที่พักรวมส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี บริเวณเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ อำเภอโขงเจียม อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอสรินธร อำเภอเขมราฐ อำเภอเดชอุดม อำเภอตระการพืชผล ส่วนอีก 3 จังหวัดที่เหลือแหล่งที่พักและโรงแรมจะกระจุกตัวอยู่ภายในเขตอำเภอเมือง เมื่อพิจารณาแนวโน้ม การขยายตัวของธุรกิจด้านที่พักโรงแรม ในช่วงปี 2539 - 2544 ทราบว่ามีจำนวนที่พัก ขยายตัวเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 2.09 และจำนวนห้องพักขยาย

ตัวเฉลี่ย ร้อยละ 6.49 ต่อปี จังหวัดอุบลราชธานี มีอัตราการขยายตัวของจำนวนที่พักและห้องพักมากกว่าอีก 3 จังหวัด ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ และยโสธร ไม่มีการขยายตัวของจำนวนที่พัก แต่มีการขยายตัวของจำนวนห้องพัก ในขณะที่จังหวัดศรีสะเกษ ลดทั้งจำนวนที่พักและห้องพัก แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลด้านสถานการณ์การเข้าพักแรมของนักท่องเที่ยว ในปี 2544 ทราบว่าจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ ยังมีจำนวนห้องพักเหลือ คิดเป็นร้อยละ 52.09 และ 53.47 ของปริมาณห้องพักทั้งหมด (สถานการณ์การเข้าพักแรม ปี 2544, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ดังนั้น ในแง่ของการบริการด้านที่พัก ก็ถือว่าเพียงพอต่อการให้บริการ ดังมีรายละเอียดตาม แผนที่ 3.14 และข้อมูลตามภาคผนวก

ตาราง 3.14 แสดงจำนวนโรงแรมและห้องพัก ในพื้นที่ศึกษา

จำแนกรายจังหวัด ปี 2539-2544

จังหวัด	2539		2544		อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี	
	จำนวนที่พัก	จำนวนห้องพัก	จำนวนที่พัก	จำนวนห้องพัก	จำนวนที่พัก	จำนวนห้องพัก
อุบลราชธานี	35	1,836	46	2724	6.29	9.67
ศรีสะเกษ	14	572	12	550	-2.86	-0.77
ยโสธร	12	338	10	381	-3.33	2.54
อำนาจเจริญ	6	120	6	141	0.00	3.50
รวม	67	2866	74	3796	2.09	6.49

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.16 แสดงแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทและที่พัก

สัญลักษณ์ - ขอบเขตพื้นที่ศึกษา - เส้นเขตประเทศ - เส้นเขตจังหวัด - ถนนสายหลัก - ทางรถไฟ - เส้นทางน้ำ - ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด	2,000 ห้อง 1,500 ห้อง 1,000 ห้อง 500 ห้อง 250 ห้อง 100 ห้อง - แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ - แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ - แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม	มาตราส่วน 1:1,300,000

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และการสำรวจ

(2) ร้านอาหารและภัตตาคาร จากผลการศึกษาและวิเคราะห์สถานะการลงทุนของธุรกิจการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเชิงเหนือ ซึ่งสำรวจโดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับบริษัท ซี. เอส. เอ็น. แอนด์ แอสโซซิเอท จำกัด ในช่วงปี 2533 ทราบว่าลักษณะของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.59 เป็นธุรกิจขนาดเล็ก และกระจายอยู่ทั่วไป ในพื้นที่ รวมทั้งบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือ ร้อยละ 7.41 เป็นร้านอาหารขนาดใหญ่และขนาดกลาง ซึ่งร้านอาหารขนาดใหญ่ ได้มาตรฐาน และบริการอาหารหลายประเภท ส่วนใหญ่จะอยู่ในอำเภอเมือง และจากการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น สำนักงานจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเอกสารเผยแพร่ของทางการ ทราบว่าพื้นที่ศึกษา ทั้ง 4 จังหวัด มีร้านอาหารที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว จำนวน 57 ร้าน ส่วนใหญ่จะกระจายตัวอยู่ในเขตอำเภอเมือง ดังมีรายละเอียดตามภาคผนวก

(3) สินค้าที่ระลึก หมายถึง สินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อจากแหล่งท่องเที่ยว ที่ไปเยือนและนำกลับไปยังภูมิลำเนาของตน ซึ่งสินค้าที่ระลึกจะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นเป็นสินค้าที่หายาก ราคาถูก (ศรีบุญยา วรากุลวิทย์ ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, 2543 : 200)

สำหรับสินค้าที่ระลึกและของฝากในพื้นที่ศึกษามีมากมายหลายประเภททั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์จากผ้า เช่น ผ้าซิด ผ้าฝ้าย ยังมีเครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องทองเหลือง เป็นต้น ซึ่งการเติบโตของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความต้องการของฝากของที่ระลึก ทำให้เกิดการผลิตสินค้าที่ระลึกรูปแบบต่างๆ เป็นการพัฒนารูปแบบและเทคนิคการผลิต สินค้าพื้นเมืองให้เป็นสินค้าที่ระลึกที่มีมูลค่าสูงขึ้นและมีคุณค่ามากขึ้นเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าพื้นเมือง โดยแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึกส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลักเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาเยือนเป็นจำนวนมาก เช่น อุบลราชธานี และศรีสะเกษ (อุบลราชธานี มีจำนวน 16 แห่ง ศรีสะเกษ จำนวน 3 แห่ง และยโสธร จำนวน 2 แห่ง) ซึ่งสินค้าที่เป็นของที่ระลึกส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน อาหารแห้ง และสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล จังหวัดอุบลราชธานี หาซื้อสินค้าประเภทอาหารได้บริเวณถนนเขื่อนธานี ใกล้กับโรงแรมราชธานี หรือบริเวณถนนพโลชัย ส่วนผลิตภัณฑ์จากผ้า หาซื้อได้ในตัวเมือง และบริเวณตลาดสดเทศบาล จังหวัดศรีสะเกษ หาซื้อของฝากได้บริเวณตลาดสดเทศบาล และบริเวณสถานีรถไฟ ซึ่งจะเป็นศูนย์รวมสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป ส่วนจังหวัดยโสธร และอำนาจเจริญ นั้นยังไม่มีสถานที่ที่เป็นที่รวมสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึก แต่จะมีจำหน่ายตามแหล่งผลิตต่างๆ เช่น บ้านศรีฐาน ที่มีชื่อเสียงในด้านการผลิตหมอนขิด หรือผ้าฝ้าย ในอำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร และบริเวณบ้านคำพระ จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นต้น

(4) การบริการขนส่ง การบริการขนส่งเป็นการบริการหนึ่งที่มีส่วนสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จากการสำรวจพื้นที่ เพื่อตรวจสอบข้อมูลด้านการขนส่ง ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยว ที่มี การบริการขนส่งเข้าถึง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในตัวเมือง ที่สำคัญ ได้แก่ หาดวัดใต้ หาดคูเคือ วัดทุ่งศรีเมือง วัดหนองป่าพง วัดปานานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ วัดสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ พุทธอุทยาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่อำเภอรอบนอก แต่ การขนส่งสาธารณะเข้าถึง ได้แก่ ด้านการค้าชายแดนช่องเม็ก แก่งสะพือ จังหวัดอุบลราชธานี พระเหลาเทพนิมิต จังหวัดอำนาจเจริญ และผามออีแดง (ปราสาทเขาพระวิหาร) จังหวัดศรีสะเกษ แหล่งท่องเที่ยวที่เหลือ อีกประมาณ 3 ใน 4 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด หรือประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ ยังไม่มี บริการขนส่งสาธารณะเข้าถึง

สำหรับการบริการขนส่งในพื้นที่ศึกษาในแต่ละจังหวัดมีความคล้ายคลึงกัน กล่าว คือ การเดินทางภายในจังหวัดมีรถเมล์สองแถวสายต่างๆ วิ่งบริการภายในตัวเมืองและบริเวณอำเภอใกล้เคียง หากต้องการความสะดวกยิ่งขึ้นอาจใช้บริการรถสามล้อถีบหรือรถแท็กซี่รับจ้าง ที่วิ่งให้บริการผู้โดยสารในเขตตัวเมือง โดยมีการตกลงราคาก่อนการเดินทาง หากต้องการเดินทางระหว่างอำเภอ และต่าง จังหวัดก็สามารถขึ้นรถได้สถานีขนส่ง ซึ่งมีครบทุกจังหวัด

3.6.2.2. สิ่งอำนวยความสะดวกของประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากพื้นที่ศึกษามีอาณาเขต ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านตั้ง 2 ด้าน คือ ทางด้านประเทศ สปป.ลาว และประเทศกัมพูชา ดังนั้น การที่ทราบข้อมูล ในด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกของประเทศเพื่อนบ้าน ก็อาจจะสามารถวิเคราะห์ถึงศักยภาพและความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง

(1) ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในกรณีการสิ่งอำนวยความสะดวก ในประเทศเพื่อนบ้านจะทำการศึกษาในภาพรวมของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก ร้านอาหารและภัตตาคาร ซึ่งพื้นที่ศึกษามีจุดเชื่อมต่อกับประเทศ สปป.ลาว ที่ด้านการค้าชายแดนช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจุดการค้าชายแดนที่สามารถ ติดต่อกับเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ สปป.ลาว โดยในปี 2543 แขวงจำปาสัก มีโรงแรมที่พักที่ได้มาตรฐานเพียง 1 แห่ง และเกสต์เฮาส์ที่ได้มาตรฐาน 1 แห่ง และมีภัตตาคารและร้านอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยว 9 แห่ง (โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา ,การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : 6-31/2)

(2) ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย จากการศึกษาดูโครงการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2543 ทราบว่า การบริการทางการท่องเที่ยวของกัมพูชาประชาธิปไตย จะกระจุกตัวอยู่ 3 บริเวณ ได้แก่ เมืองหลวงพนมเปญ เมืองเสียมเรียบ และเมืองสีหนุวิลล์ โดยสภาพการบริการด้านการท่องเที่ยว ที่เมืองเสียมเรียบ ซึ่งเป็นเมืองชายแดนที่อยู่ใกล้กับประเทศไทย ทางฝั่งอ่าวกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีโรงแรมและเกสต์

เฮาส์ ไว้บริการนักท่องเที่ยว จำนวน 440 แห่ง รวมห้องพัก 1,173 ห้อง มีบริการด้านภัตตาคารและ
สถานบันเทิงรวม 26 แห่ง รองรับลูกค้าได้ประมาณ 1,700 ที่นั่ง ซึ่งในปัจจุบันสถานบริการทั้ง 2
ประเภท มีสภาพเกินความต้องการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย